

772 A 0 214 F 1e ex

08/07/2013 15:03 002

WODC
Onderzoeksnotities
2000/2

**Motieven van
asielzoekers
om naar
Nederland
te komen**

Verslag van een expert meeting

C. Bijleveld, A.P. Taselaar

**Wetenschappelijk
Onderzoek- en
Documentatiecentrum**

**Exemplaren van dit rapport kunnen
schriftelijk worden besteld bij**

**WODC, Kamer H 1418
Postbus 20301, 2500 EH Den Haag
Fax: (070) 3 70 79 48
E-mail: infodesk@wodc.minjust.nl**

**Per rapport wordt f 25 in rekening
gebracht (incl. verzending)
Justitiemedewerkers ontvangen het
rapport gratis**

Voorwoord

Dit rapport bevat een weergave van de expert meeting 'Motieven van asielzoekers om naar Nederland te komen' die in opdracht van het Ministerie van Justitie is gehouden op 18 mei 1999 in Den Haag. Op deze bijeenkomst spraken diverse experts op het gebied van asiel en migratie met elkaar over de oorzaken die maken dat asielzoekers naar ervaren relatief vaak Nederland als bestemmingsland aandoen. Op deze bijeenkomst is ook een presentatie gegeven over de instroom van asielzoekers in Nederland. Voorliggend rapport bevat zowel de tekst van deze presentatie als een samenvatting van wat in relatieve consensus door de diverse experts naar voren is gebracht over de motieven van asielzoekenden Nederland als bestemmingsland te kiezen. Gezien het feit dat het hier een bijeenkomst betrof, en gezien het feit dat het veelal om ervaringskennis ging van deskundigen uit het veld, zal de weergave van het gezegde veelal geen referenties naar documenten of wetenschappelijke stukken bevatten. Het voorliggende bevat voor een groot deel een gestructureerde weergave van wat is gezegd op die bijeenkomst. Voor de leesbaarheid is niet aangegeven welke uitspraken precies door welke expert zijn gedaan. Wel is in de bijlage de deelnemerslijst opgenomen. Aan de expert meeting hebben bijgedragen Sandra van Breugel en Nicole Mertens. Hen zijn wij erkentelijk voor hun steun. Doede Ackers corrigeerde onjuistheden en gaf additionele waardevolle suggesties. Het spreekt vanzelf dat eventuele onjuistheden onze verantwoordelijkheid zijn.

Catrien Bijleveld
Arjen Taselaar

Inhoud

	Samenvatting	1
1	Inleiding	3
1.1	Asiel ter discussie	3
1.2	Aanleiding tot het onderzoek	3
1.3	Push- en pull-factoren	4
1.4	Leeswijzer	5
2	Een cijfermatig overzicht van de instroom in Nederland en andere Europese landen	7
2.1	De instroom van asielzoekers	7
2.2	Indicatoren	8
2.3	Verspreiding nationaliteiten	10
2.4	Conclusie	14
3	Pull-factoren	15
3.1	(On)evenredigheid tegen het licht van Europese en mondiale migratie en asiel	15
3.2	Instroom en uitstroom	16
3.3	Soorten asielzoekers en de specifieke werking van pull-factoren	17
3.3.1	Beeldvorming bij individuele asielzoekers	18
3.3.2	Strategische overwegingen bij smokkelaars	20
3.4	Concluderend	22
	Summary	23
	Bijlage	
	1: Lijst van aanwezigen expert meeting	25
	2: Profielanalyse	27

Samenvatting

Naar aanleiding van een motie Rijkstra (TK 19.637, nr. 339) is in opdracht van het Ministerie van Justitie op 18 mei 1999 in Den Haag een expert meeting gehouden met als titel 'Motieven van asielzoekers om naar Nederland te komen'. Centraal op deze bijeenkomst stond de vraag welke zogenaamde pull-factoren bepalen dat een asielzoeker die besluit te migreren Nederland als bestemming kiest. Uit die bijeenkomst komt het volgende naar voren. Gezien de grote verschillen in registratie, en verschillen in de mogelijkheden om (legaal) in een land te verblijven, is het niet goed mogelijk de asielinstroom van diverse Europese landen te vergelijken. Het lijkt er desalniettemin op alsof Nederland een relatief groot aandeel in de opvang van de instroom heeft.

Bij nadere beschouwing van de pull-factoren voor deze instroom dient onderscheid gemaakt te worden tussen individueel reizende asielzoekers, gesmokkelden en AMA's (Alleenstaande Minderjarige Asielzoekers). Verreweg de grootste groep vormen de gesmokkelden. In het onderhavig rapport blijven vanwege de te verwachten speciale achtergronden de AMA's overigens buiten beeld.

Bij individueel reizenden overheersen vage positieve associaties met Nederland: Nederland staat te boek als een democratisch en verdraagzaam land, een verzorgingsstaat. De aanwezigheid van familie en bekenden in Nederland is daarnaast een pull-factor. Hoewel de meer technische aspecten van de asielprocedure waarschijnlijk een geringere rol spelen, wordt wel gedacht dat de vele beroepsmogelijkheden, de goede opvang en de hoge 'slaagkans' een rol kunnen spelen. Ook zijn de gronden waarop in Nederland asiel aangevraagd kan worden ruim bemeten ten opzichte van de ons omringende landen. In zijn algemeenheid dient gesteld te worden dat de 'push' voor de individueel reizende asielzoeker belangrijker wordt geacht dan de pull: het maakt voor de individuele asielzoeker meer uit dat hij migreert dan waarheen hij migreert.

Bij de gesmokkelden daarentegen zijn het de reisorganisaties die vaak zeer goed geïnformeerde en berekende afwegingen maken bij de keuze van een bestemming. De voorkeur van de gesmokkelde lijkt hier veel minder een rol te spelen. Bij de keuzes die de smokkelorganisaties maken, spelen de kenmerken van de procedure een belangrijke rol: met name de lengte van de procedure hier te lande is een voordeel voor smokkelaars, daarnaast worden ook genoemd de hoge slaagkans, de goede opvang etc. Een tweede belangrijke pull-factor is het feit dat Nederland nu eenmaal een transitland is. Met transport is geld te verdienen, transport door Nederland is goed te organiseren, en op mensensmokkel staan relatief lage straffen. Er opereert een scala aan smokkelorganisaties, variërend van zeer goed tot nauwelijks georganiseerd. De voornaamste winst voor vervolgonderzoek is te halen uit onderzoek naar deze organisaties.

Verkorting van de doorlooptijd in de asielprocedure zou wenselijk zijn, zowel om de smokkelorganisaties wind uit de zeilen nemen als om schadelijke neveneffecten voor de individuele asielzoeker te verminderen.

1 Inleiding

1.1 Asiel ter discussie

Het asielbeleid is al jaren een onderwerp dat in de volle politieke belangstelling staat. Asielbeleid, asielzoekers en asielzoekerscentra roepen controversen op. Aan de ene kant ondersteunt vrijwel iedere burger het recht van vervolgen op opvang. Aan de andere kant hebben velen het idee dat het in Nederland 'de pan uit rijst'. Daarmee wordt dan bedoeld dat Nederland veel asielzoekers opvangt, meent men dat het aantal asielzoekers almaar groeit (hetgeen niet altijd op feiten is gestoeld), en meent men ook dat Nederland een onevenredig groot aandeel in de opvang van asielzoekers te verwerken krijgt. Het draagvlak voor de opvang van asielzoekers is de laatste jaren onmiskenbaar geringer geworden.

Een en ander is wellicht ten dele ook toe te schrijven aan het feit dat er een verharding is ingetreden in asiel zoeken. Het 'klassieke' beeld van de door een misdadig regime gemartelde politieke activist die zijn leven niet meer zeker weet en met een haastig ingepakt rugzakje huis en haard verlaat om op de vlucht voor de veiligheidsdienst na een barre tocht over besneeuwde passen een veilige haven te bereiken, hebben nog maar weinigen voor ogen. Met zekere regelmaat worden benden mensensmokkelaars opgerold, d.w.z. meer of minder georganiseerde syndicaten, die voor soms aanzienlijke winsten mensen uit veelal derde wereld landen naar Nederland smokkelen en hier in de asielprocedure onderbrengen. Erg veel kennis over de omvang van dit probleem is er (nog) niet, hetgeen de zuivere gedachtenvorming niet bevordert. Naast de benden die mensen smokkelen, opereren ook benden die mensen verhandelen. Veelal gaat het dan om jonge vrouwen of zelfs minderjarige meisjes die onder valse voorwendselen naar Nederland worden gelokt, en hier vervolgens tegen hun wil bijvoorbeeld in de prostitutie te werk worden gesteld. Met name waar het vrouwelijke alleenstaande minderjarige asielzoekers betreft, bestaat de indruk dat vaak de asielprocedure als eerste opvang wordt gebruikt en dus misbruikt.

Al met al is zo een beeld ontstaan – alhoewel waarschijnlijk niet bij brede lagen van de bevolking aanwezig – van 'economische' vluchtelingen, veelal jonge ongetrouwde laagopgeleide mannelijke gelukzoekers, en van misdadige organisaties die de asielprocedure misbruiken om dergelijke economische vluchtelingen te 'lozen'. De vraag is derhalve relevant, wat maakt dat asielzoekers of de professionals die hen smokkelen Nederland als bestemmingsland kiezen.

1.2 Aanleiding tot het onderzoek

Op 16 april 1998 is in de Tweede Kamer een motie ingediend (motie Rijkstra, TK 19.637, nr. 339), waarin de regering werd verzocht een onderzoek in te stellen naar de vraag 'waarom Nederland een onevenredig groot aandeel heeft in de Europese opvang van asielzoekers'. In de asielbrief van de staats-

secretaris van 9 oktober 1998 (TK 19.637, nr. 367) werd de Kamer toegezegd dat de motie-Rijpstra zou worden uitgevoerd.

Het probleem bij het beantwoorden van de onderzoeksvraag is dat het moeilijk en bewerkelijk is om aan valide informatie te komen. Hoewel literatuurstudie in principe openstaat kleeft daaraan het nadeel dat er niet veel onderzoek is uitgevoerd, en dat het onderzoek dat beschikbaar is, veelal gedateerd is. Gezien het feit dat de migratiemarkt en daarmee de asielpopulatie snel van samenstelling verandert is deze optie daarmee minder aantrekkelijk. Het bevragen van asielzoekers is de 'standaard'-weg om te bewandelen, maar heeft als nadeel dat een groot deel (en een in de loop der jaren groeiend deel) van hen waarschijnlijk niet zelf Nederland heeft uitverkoren. Uit eerder onderzoek en uit informatie uit het veld bestaat het vermoeden dat het in veel gevallen de reisagent c.q. mensensmokkelaar is geweest die het land van bestemming heeft bepaald. Het bevragen van reisagenten en mensensmokkelaars gaat met nog meer problemen gepaard. Als men al in staat is dergelijke smokkelaars te bevragen valt het te betwijfelen of zij veel relevante informatie zullen prijsgeven. Een derde optie is een macrovergelijking. Daarbij kan voor de meeste belangrijke Europese landen een aantal indicatoren op een rijtje gezet worden, zoals de kwaliteit van de opvang, duur van de procedures, het 'imago' van de diverse landen, en dergelijke, die dan gekoppeld kan worden aan de jaarlijkse instroomcijfers om te bezien welke indicatoren de sterkste samenhang hebben met de instroom. Het nadeel van een dergelijke vergelijking is dat het zeer de vraag is of alle indicatoren voor alle landen voor alle jaren beschikbaar zijn, en dat als ze al beschikbaar zijn ze over de diverse landen waarschijnlijk maar ten dele vergelijkbaar zijn.

Om al deze redenen is er voor gekozen een expert meeting te houden. De expert meeting heeft als nadeel dat geen empirisch onderzoek verricht wordt. Op de expert meeting wordt wel, door een gerichte selectie van 'experts' de essentie van die empirie afgetapt. Door de deskundigen uit alle relevante 'hoeken' van de asielwereld te vragen te participeren kan zo een naar alle waarschijnlijkheid redelijk gedifferentieerd, afgewogen en actueel beeld van de situatie worden gevormd.

1.3 Push- en pull-factoren

In onderzoek naar motieven om te migreren, dan wel asiel aan te vragen in het buitenland, wordt algemeen onderscheid gemaakt naar push- en pull-factoren. Onder push-factoren worden factoren verstaan die maken dat een migrant zijn land verlaat. Dat zijn dus per definitie lokale factoren, zoals hongersnood, vervolging, oorlog, of een slechte economische situatie. Pull-factoren daarentegen zijn factoren die maken dat een asielzoeker bij uitstek voor land X of land Y kiest om naar toe te migreren. Dat kunnen kenmerken van de respectievelijke landen zijn, zoals een stabiel politiek klimaat, de aanwezigheid van familie, goede sociale voorzieningen, of de gepercipieerde afwezigheid van vreemdelingenhaat. Pull-factoren kunnen echter ook minder gunstige factoren zijn die aan alternatieve bestemmingen kleven.

In dit rapport komen de pull-factoren aan bod, aangezien in de motie Rijkstra werd gevraagd met name te onderzoeken waarom asielzoekers Nederland boven andere bestemmingen verkiezen.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat een kort overzicht van de asielinstroom in Nederland en andere Europese landen de afgelopen jaren. In hoofdstuk 3 wordt verslag gedaan van de bevindingen van de expert meeting. In een separate bijlage is een uitvoerige profilering van asielzoekers uit de 10 belangrijkste herkomstlanden in de periode 1996-1998 gegeven.

2 Een cijfermatig overzicht van de instroom in Nederland en andere Europese landen

2.1 De instroom van asielzoekers

Bij een antwoord op de vraag of Nederland, in Europees perspectief, onevenredig veel asielzoekers opvangt, is een vergelijking van de asielinstroomcijfers een eerste vereiste. In deze notitie worden de instroomcijfers vergeleken van de Europese lidstaten van de Intergovernmental Consultations on Asylum, Refugee and Migration Policies (IGC) in Genève. De gegevens hebben betrekking op de jaren 1992-1998.

Tabel 1: Asielinstroom in Europa, 1992-1998 (absoluut)

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	totaal
Duitsland	438.840	322.842	127.210	129.517	117.333	105.190	99.021	1.339.953
Nederland	20.346	35.399	52.576	29.258	22.857	34.443	45.217	240.096
Verenigd Koninkrijk	24.607	22.368	32.831	43.963	29.642	32.502	46.014	231.927
Zweden	<i>84.018</i>	<i>37.583</i>	18.638	9.047	5.774	9.619	12.844	177.523
Frankrijk	28.872	27.564	25.791	20.329	17.283	21.256	22.375	163.470
Zwitserland	<i>18.131</i>	25.301	16.146	16.906	17.936	23.897	41.289	159.606
België	17.398	26.281	14.456	11.648	12.412	11.639	21.965	115.799
Spanje	<i>11.708</i>	<i>12.246</i>	11.986	5.678	4.730	4.975	6.639	57.962
Denemarken	13.884	14.347	6.651	5.104	5.891	5.100	5.699	56.676
Noorwegen	5.238	12.876	3.379	1.460	1.778	2.277	8.277	35.285
Italië	2.589	1.571	1.844	1.752	681	1.712	6.939	17.088
Finland	3.634	2.023	836	854	711	977	1.272	10.307
totaal	669.265	540.401	312.344	275.516	237.028	253.587	317.551	2.605.692

Bron: IGC; UNHCR (cursieve cijfers)

Tabel 1 geeft een overzicht van het totale aantal in de Europese IGC-lidstaten ingediende asielaanvragen. Hieruit blijkt dat Duitsland de meeste asielaanvragen ontving, gevolgd door Nederland en Groot-Brittannië. In 1992 en 1993 was het aantal asielzoekers veel hoger dan in de jaren daarna, hoewel de dalende lijn vanaf 1997 weer is omgebogen. Vooral het aantal asielzoekers in Duitsland is sterk gedaald. Overigens zijn de Duitse instroomcijfers enigszins vertekend, omdat honderdduizenden Bosnische vluchtelingen in Duitsland tot 1995 buiten de asielprocedure werden gehouden. Ook in Zwitserland vroegen niet alle Bosniërs asiel aan.

Een andere vertekening wordt veroorzaakt doordat niet alle landen de asielaanvragen op dezelfde manier registreren. Het belangrijkste verschil is de wijze van registratie in Groot-Brittannië. Dat land registreert het aantal zaken en niet het aantal personen dat asiel aanvraagt. Groot-Brittannië past een correctie op de jaarcijfers toe, waarin het aantal zaken wordt omgezet in het aantal personen. Die gecorrigeerde jaarcijfers wijken sterk af van de maand-

cijfers. De gecorrigeerde cijfers worden hier echter niet gebruikt, omdat ze niet naar nationaliteit kunnen worden uitgesplitst. Zouden ze wel worden gebruikt, dan zou de totale instroom in Groot-Brittannië toenemen van 231.927 naar 288.870.¹

Tabel 2: Asielinstroom in Europa, 1992-1998 (relatief)

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	totaal
Duitsland	65,6%	59,7%	40,7%	47,0%	49,5%	41,5%	31,2%	51,4%
Nederland	3,0%	6,6%	16,8%	10,6%	9,6%	13,6%	14,2%	9,2%
Verenigd Koninkrijk	3,7%	4,1%	10,5%	16,0%	12,5%	12,8%	14,5%	8,9%
Zweden	12,6%	7,0%	6,0%	3,3%	2,4%	3,8%	4,0%	6,8%
Frankrijk	4,3%	5,1%	8,3%	7,4%	7,3%	8,4%	7,0%	6,3%
Zwitserland	2,7%	4,7%	5,2%	6,1%	7,6%	9,4%	13,0%	6,1%
België	2,6%	4,9%	4,6%	4,2%	5,2%	4,6%	6,9%	4,4%
Spanje	1,7%	2,3%	3,8%	2,1%	2,0%	2,0%	2,1%	2,2%
Denemarken	2,1%	2,7%	2,1%	1,9%	2,5%	2,0%	1,8%	2,2%
Noorwegen	0,8%	2,4%	1,1%	0,5%	0,8%	0,9%	2,6%	1,4%
Italië	0,4%	0,3%	0,6%	0,6%	0,3%	0,7%	2,2%	0,7%
Finland	0,5%	0,4%	0,3%	0,3%	0,3%	0,4%	0,4%	0,4%
totaal	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Bron: IGC; UNHCR (cursieve cijfers)

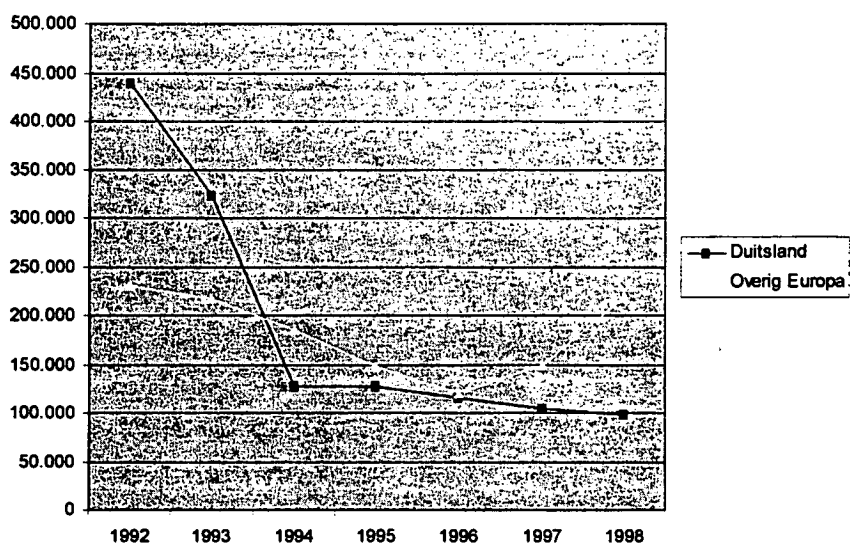
Bij een vergelijking van het relatieve aandeel van de belangrijkste Europese bestemmingslanden (tabel 2) blijkt dat Duitsland in totaal 51,4% van alle asielaanvragen te verwerken kreeg. Het Zweedse aandeel lag alleen in 1992 bijzonder hoog. Het grootste aandeel van Groot-Brittannië lag in 1995, van Nederland in 1994. Sinds 1996 daalt het Duitse aandeel weer en stijgen het Britse, Nederlandse en Zwitserse aandeel.

Sinds ongeveer 1994 verschuift de verdeling van de asielinstroom over West-Europa van Duitsland naar andere landen, zoals Groot-Brittannië, Nederland, Zwitserland, België en Noorwegen. Uit figuur 1 blijkt duidelijk dat de instroom in Duitsland tot 1994 hoger was dan die van alle andere Europese IGC-landen samen, en ook dat de asielinstroom in Duitsland na 1996 bleef dalen, terwijl de instroom in de andere landen steeg.

2.2 Indicatoren

Bij een antwoord op de vraag wat 'evenredigheid' in de verdeling van asielzoekers over West-Europa betekent, kunnen bepaalde criteria worden gehanteerd. Het Nederlandse aandeel in de opvang van asielzoekers kan aan die criteria worden gerelateerd, wat een *indicatie* geeft voor de relatieve grootte van de asielinstroom in Nederland.

¹ Andere verschillen: België en Frankrijk registreren minderjarige kinderen alleen wanneer zij alleenstaand zijn. Duitsland, Frankrijk en Groot-Brittannië registreren echtgenoten en minderjarige kinderen van de aanvrager alleen als die afzonderlijk asiel aanvragen. Sommige landen passen kleine correcties toe op de totaalcijfers.

Figuur 1: Asielinstroom in Duitsland en overig Europa, 1992-1998**Tabel 3: Indicatoren voor verdeling asielinstroom in Europa, 1992-1998 (absoluut)**

	BNP 1996 (milj. ECU's)	Oppervlakte (1000 km. ²)	Inwoners 1997 (x 100.000)	Asielzoekers 1992-1998
Duitsland	1.839.972	357	821	1.339.953
Nederland	314.409	41	155	240.096
Verenigd Koninkrijk	907.435	242	590	231.927
Zweden	190.685	450	90	177.523
Frankrijk	1.198.541	544	588	163.470
Zwitserland	232.040	41	71	159.606
België	214.466	31	103	115.799
Spanje	455.244	505	394	57.962
Denemarken	131.339	43	52	56.676
Noorwegen	122.863	324	45	35.285
Italië	944.010	301	575	17.088
Finland	95.509	338	41	10.307
totaal	6.646.513	3.217	3.525	2.605.692

Bron: IGC

Tabel 3 geeft een overzicht van drie indicatoren die gebruikt kunnen worden als criterium voor het bepalen van de evenredigheid. Het gaat om het bruto nationaal product, de oppervlakte en het aantal inwoners van de betrokken bestemmingslanden. Zij zijn niet steeds op dezelfde jaren gebaseerd.

Tabel 4: Indicatoren voor verdeling asielinstroom in Europa, 1992-1998 (relatief)

	BNP 1996	Oppervlakte	Inwoners 1997	Asielzoekers 1992-1998
Duitsland	27,7%	11,1%	23,3%	51,4%
Nederland	4,7%	1,3%	4,4%	9,2%
Verenigd Koninkrijk	13,7%	7,5%	16,7%	8,9%
Zweden	2,9%	14,0%	2,6%	6,8%
Frankrijk	18,0%	16,9%	16,7%	6,3%
Zwitserland	3,5%	1,3%	2,0%	6,1%
België	3,2%	1,0%	2,9%	4,4%
Spanje	6,8%	15,7%	11,2%	2,2%
Denemarken	2,0%	1,3%	1,5%	2,2%
Noorwegen	1,8%	10,1%	1,3%	1,4%
Italië	14,2%	9,4%	16,3%	0,7%
Finland	1,4%	10,5%	1,2%	0,4%
totaal	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Bron: IGC

Deze indicatoren gaan pas spreken als ze in procenten worden uitgedrukt, zoals in tabel 4. Een combinatie van deze indicatoren suggereert dat een aantal landen, waaronder Nederland en Duitsland, inderdaad een meer dan evenredig aandeel hebben in de opvang van asielzoekers.

2.3 Verspreiding nationaliteiten

Een andere manier om naar de evenredigheid in de verdeling van de asielinstroom te kijken is de verspreiding van de verschillende nationaliteiten over de verschillende bestemmingslanden.

Tabel 5: Top 10 herkomstlanden asielinstroom in Europa, 1992-1998

	Duitsland	Nederland	Verenigd Koninkrijk	Zweden	Frankrijk	Overig	totaal
Joegoslavië	318.726	21.859	20.479	90.229	9.851	92.761	553.905
Roemenië	193.923	5.449	3.875	1.294	25.132	27.210	256.883
Turkije	145.002	5.723	12.160	1.883	10.223	16.906	191.897
Bosnië- Hercegovina	44.748	25.330	575	28.493	1.570	46.873	147.589
Irak	45.030	31.607	6.014	17.457	1.695	18.264	120.067
Sri Lanka	30.541	10.091	15.146	877	14.190	17.793	88.638
Somalië	9.478	23.462	17.542	6.263	1.839	21.132	79.716
Afghanistan	39.299	22.351	5.058	1.455	779	4.121	73.063
Bulgarije	60.695	1.310	2.007	408	1.889	6.422	72.731
Congo (Zaire)	21.238	6.171	5.254	173	12.292	18.669	63.797
Overig	431.273	86.743	143.817	28.991	84.010	182.572	957.406
totaal	1.339.953	240.096	231.927	177.523	163.470	452.723	2.605.692

Bron: IGC

Tabel 5 geeft een overzicht van het aantal asielzoekers uit de tien belangrijkste herkomstlanden in de vijf belangrijkste bestemmingslanden. Duitsland was voor al deze nationaliteiten het belangrijkste bestemmingsland. Alleen voor asielzoekers uit Somalië was Nederland het belangrijkste bestemmingsland.

Tabel 6: Top 10 herkomstlanden asielinstroom in Europa, 1992-1998 (% naar herkomstland)

	Duitsland	Nederland	Verenigd Koninkrijk	Zweden	Frankrijk	overig	totaal
Joegoslavië	57,5	3,9	3,7	16,3	1,8	16,7	100,0
Roemenië	75,5	2,1	1,5	0,5	9,8	10,6	100,0
Turkije	75,6	3,0	6,3	1,0	5,3	8,8	100,0
Bosnië-Herzegovina	30,3	17,2	0,4	19,3	1,1	31,8	100,0
Irak	37,5	26,3	5,0	14,5	1,4	15,2	100,0
Sri Lanka	34,5	11,4	17,1	1,0	16,0	20,1	100,0
Somalië	11,9	29,4	22,0	7,9	2,3	26,5	100,0
Afghanistan	53,8	30,6	6,9	2,0	1,1	5,6	100,0
Bulgarije	83,5	1,8	2,8	0,6	2,6	8,8	100,0
Congo (Zaire)	33,3	9,7	8,2	0,3	19,3	29,3	100,0
overig	45,0	9,1	15,0	3,0	8,8	19,1	100,0
totaal	51,4	9,2	8,9	6,8	6,3	17,4	100,0

Bron: IGC

Duitsland kreeg, zoals al werd gesteld, in totaal 51,4% van de Europese asielinstroom te verwerken. Volgens tabel 6 lag de instroom in Duitsland uit Joegoslavië, Roemenië, Turkije en Bulgarije echter ver boven dit percentage. Nederland ontving 9,2% van de totale asielinstroom, maar het percentage asielzoekers uit Bosnië-Herzegovina, Irak, Somalië en Afghanistan lag veel hoger. In Groot-Brittannië gold hetzelfde voor asielzoekers uit Sri Lanka en Somalië. Nederland kreeg relatief weinig asielzoekers uit Turkije en Joegoslavië en zeer weinig uit Bulgarije en Roemenië.

Uit tabel 7 blijkt het aandeel van de tien belangrijkste herkomstlanden in de West-Europese asielinstroom. Het belangrijkste land van herkomst was Joegoslavië, waaruit 21,3% van alle asielzoekers afkomstig waren. In Duitsland en Zweden lag dit percentage hoger, in Nederland, Groot-Brittannië en vooral Frankrijk lager. Voor Nederland was in deze periode Irak het belangrijkste herkomstland, terwijl Irak in Europa als herkomstland pas op de vijfde plaats stond. De top 10 van herkomstlanden in Duitsland en Nederland kwam redelijk overeen met de top 10 in Europa. In Groot-Brittannië en Frankrijk daarentegen was meer dan de helft van de asielzoekers niet afkomstig uit een land dat tot de Europese top 10 behoorde. Asielzoekers uit de belangrijkste herkomstlanden zijn dus zeer ongelijk over de bestemmingslanden verdeeld. Hoe groot was nu het Nederlandse aandeel in de opvang van asielzoekers uit de belangrijkste herkomstlanden?

**Tabel 7: Top 10 herkomstlanden asielinstroom in Europa, 1992-1998
(% naar bestemmingsland)**

	Duitsland	Nederland	Verenigd Koninkrijk	Zweden	Frankrijk	overig	totaal
Joegoslavië	23,8	9,1	8,8	50,8	6,0	20,5	21,3
Roemenië	14,5	2,3	1,7	0,7	15,4	6,0	9,9
Turkije	10,8	2,4	5,2	1,1	6,3	3,7	7,4
Bosnië- Hercegovina	3,3	10,5	0,2	16,1	1,0	10,4	5,7
Irak	3,4	13,2	2,6	9,8	1,0	4,0	4,6
Sri Lanka	2,3	4,2	6,5	0,5	8,7	3,9	3,4
Somalië	0,7	9,8	7,6	3,5	1,1	4,7	3,1
Afghanistan	2,9	9,3	2,2	0,8	0,5	0,9	2,8
Bulgarije	4,5	0,5	0,9	0,2	1,2	1,4	2,8
Congo (Zaire)	1,6	2,6	2,3	0,1	7,5	4,1	2,4
overig	32,2	36,1	62,0	16,3	51,4	40,3	36,7
totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Bron: IGC

Tabel 8: Asielinstroom in Nederland, 1992-1998

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	totaal
Irak	770	3.229	2.858	2.431	4.378	9.641	8.300	31.607
Bosnië- Hercegovina	813	4.938	8.635	4.223	984	1.968	3.769	25.330
Somalië	4.246	4.330	5.393	3.977	1.461	1.280	2.775	23.462
Afghanistan	352	1.503	2.527	1.912	3.019	5.920	7.118	22.351
Joegoslavië	4.768	4.691	4.106	1.556	797	1.652	4.289	21.859
Iran	1.298	2.610	6.075	2.698	1.521	1.253	1.679	17.134
Sri Lanka	1.034	1.902	1.811	1.315	1.483	1.497	1.049	10.091
Congo (Zaire)	477	1.305	2.180	771	435	592	411	6.171
Turkije	721	635	618	700	692	1.135	1.222	5.723
Roemenië	960	1.085	2.762	378	130	75	59	5.449
overig	4.907	9.171	15.611	9.297	7.957	9.430	14.546	70.919
totaal	20.346	35.399	52.576	29.258	22.857	34.443	45.217	240.096

Bron: IND/INDIS

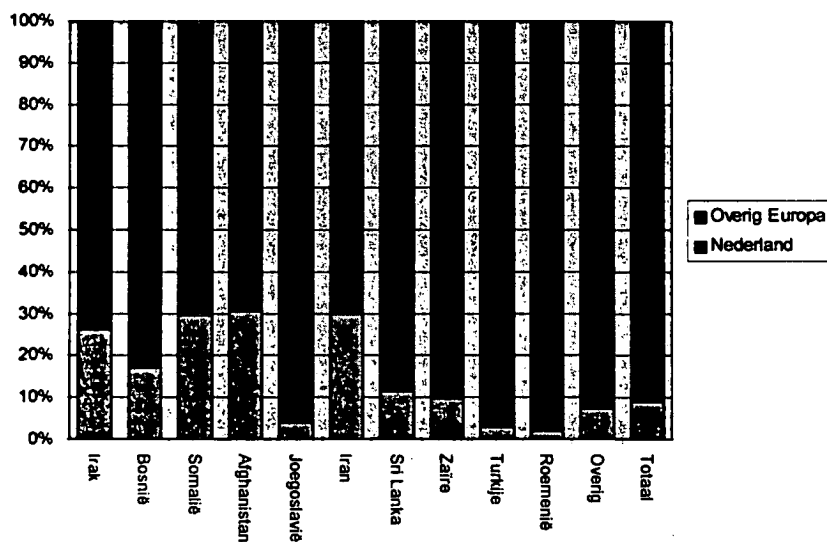
Tabel 8 geeft een overzicht van de tien belangrijkste herkomstlanden van asielzoekers die een aanvraag indienden in Nederland. De belangrijkste landen van herkomst waren in Nederland achtereenvolgens Joegoslavië (1992), Bosnië-Hercegovina (1993-1995) en Irak (1996-1998).

Tabel 9: Aandeel top 10 herkomstlanden Nederland in Europese asielinstroom, 1992-1998

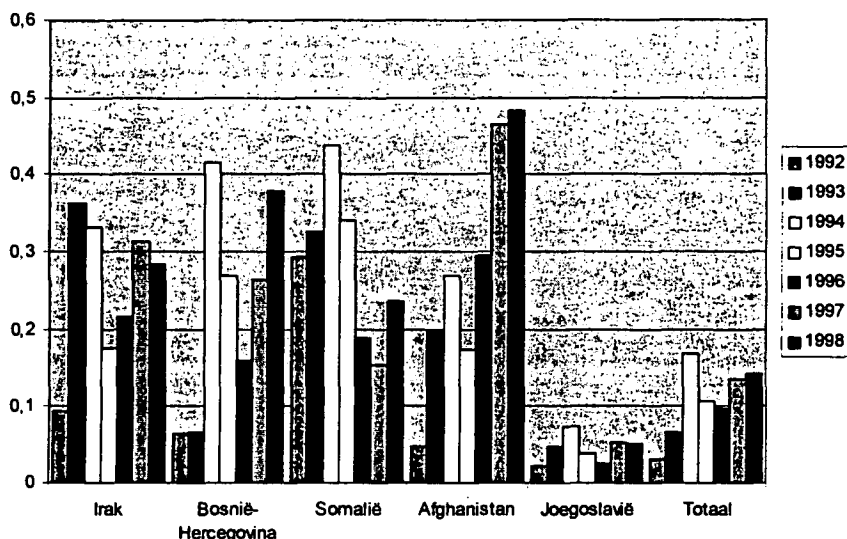
	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	totaal
Irak	9,3%	36,2%	33,1%	17,6%	21,6%	31,3%	28,3%	26,3%
Bosnië- Hercegovina	6,3%	6,6%	41,5%	26,9%	15,9%	26,3%	37,9%	17,2%
Somalië	29,2%	32,6%	43,7%	34,0%	18,8%	15,3%	23,6%	29,4%
Afghanistan	4,8%	19,8%	26,9%	17,4%	29,4%	46,5%	48,3%	30,6%
Joegoslavië	2,2%	4,8%	7,3%	3,9%	2,6%	5,2%	5,1%	3,9%
Iran	18,2%	38,3%	52,9%	29,9%	17,4%	18,0%	23,9%	30,0%
Sri Lanka	6,2%	15,1%	14,1%	10,9%	12,5%	12,9%	9,6%	11,4%
Congo (Zaire)	2,7%	11,1%	24,9%	11,1%	6,3%	10,8%	6,4%	9,7%
Turkije	2,0%	2,5%	2,5%	2,2%	2,3%	4,9%	6,0%	3,0%
Roemenië	0,8%	1,3%	13,2%	3,2%	1,6%	0,8%	0,8%	2,1%
overig	2,2%	4,7%	12,4%	8,4%	8,2%	8,9%	12,6%	7,3%
totaal	3,0%	6,6%	16,8%	10,6%	9,6%	13,6%	14,2%	9,2%

Bron: IGC

Uit tabel 9 blijkt dat het Nederlandse aandeel in de Europese asielinstroom uit de belangrijkste herkomstlanden per jaar sterk kan verschillen. Gemeten naar het totaalbeeld lag het Nederlandse aandeel in de opvang van vooral Bosnische, Iraakse, Somalische, Iraanse en Afghaanse asielzoekers fors boven het gemiddelde van 9%. De figuren 2 en 3 maken nog eens duidelijk hoe groot het Nederlandse aandeel in de opvang van sommige nationaliteiten is en hoe dit zich ontwikkelde.

Figuur 2: Nederlands aandeel in Europese asielinstroom 1992-1998

Figuur 3: Nederlands aandeel in Europese asielinstroom 1992-1998

2.4 Conclusie

Nederland heeft de afgelopen jaren niet alleen in absolute, maar ook in relatieve zin veel asielzoekers opgevangen. Het totale Nederlandse aandeel lag in de jaren 1992-1998 op ruim 9%, maar in de meeste jaren aanzienlijk hoger. Indicatoren als het bruto nationaal product, de oppervlakte en de bevolking suggereren dat het Nederlandse aandeel meer dan evenredig was. Het verloop van de asielinstroom is uitermate grillig. De verspreiding van de belangrijkste nationaliteiten over de West-Europese bestemmingslanden suggereert dat het Nederlandse aandeel omhooggestuwd wordt wanneer Nederland onevenredig veel asielaanvragen te verwerken krijgt van bepaalde nationaliteiten. Daarvan zijn Somalische en Afghaanse asielzoekers de meest in het oog springende voorbeelden.

3 Pull-factoren

3.1 (On)evenredigheid tegen het licht van Europese en mondiale migratie en asiel

Uit het cijfermatige overzicht in hoofdstuk 2 blijkt, dat een louter kwantitatieve vergelijking van de instroom niet zinnig is. Er zijn zo veel verschillen in de registraties tussen de landen, en soms ook verschillen in registratie binnen een land op verschillende momenten, dat het niet mogelijk is om alleen op basis van de aantallen hard te maken dat Nederland op enig moment meer asielzoekers opvangt dan een ander Europees land. Zo wordt in een aantal landen het aantal personen geregistreerd dat asiel aanvraagt, maar wordt in Groot-Brittannië het aantal zaken geregistreerd. Het aantal minderjarige asielzoekers wordt voor verschillende landen anders geregistreerd. Er wordt wel gezegd dat in de Duitse en Franse asielprocedure illegaliteit oogluikend wordt toegestaan: dit is in de cijfers niet terug te vinden, maar geeft vanzelfsprekend ook 'opvangdruk'. In Duitsland hebben bijvoorbeeld in de periode 1992-1995 de Bosniërs de 'Duldung' gekregen, dit is een soort gedoogstatus buiten de asielprocedure om; na deze periode is dit in Duitsland niet meer voorgekomen. In Zwitserland verbleven kortgeleden de humanitaire evacués uit Kosovo buiten de asielprocedure om. Algemeen wordt vermoed dat de Zuid-Europese landen meer illegale dan legale immigratie hebben dan de Noord-Europese landen. Van illegale immigratie zijn per definitie geen harde cijfers voorhanden. Wel zou met schattingen gewerkt kunnen worden. Daarnaast is het zo, dat de mogelijkheden om legaal naar een Europese bestemming te migreren, per land verschillend zijn. Voor Nederland is van groot belang om op te merken, dat het aanvragen van asiel voor veel mensen vaak de enige manier is die tot legaal verblijf in ons land kan leiden. In andere landen staan daarvoor vaak eenvoudiger andere manieren open. Ook dat maakt het niet zinnig om alleen de asielstatistieken van de verschillende landen te vergelijken. Men zou naar het totale immigratiepatroon moeten kijken: asielimmigratie, gezinshereniging, 'gewone' immigratie, en illegale instroom. Alleen dan kan een reële vergelijking gemaakt worden van de evenredigheid waarmee de diverse Europese landen de lasten van migratie delen.

Samenvattend kan derhalve gesteld worden dat een kwantitatieve vergelijking van de asielinstroom tussen Europese landen niet goed mogelijk is: er zijn teveel registratieverschillen waardoor de gegevens onvergelijkbaar zijn. Daarnaast laten de officiële asielstatistieken andersoortige immigratie waaronder noodzakelijkerwijs ook de onofficiële illegale immigratie onbelicht. Om een zinnige vergelijking te maken zou idealiter het totaal van de immigratie van de Europese landen vergeleken moeten worden. Daarbij zal voor een deel met schattingen gewerkt moeten worden.

Dat totaalbeeld zou overigens afgezet dienen te worden tegen de mondiale migratie. Het aantal migranten wordt wereldwijd geschat op minstens 120 miljoen. Hoe moeilijk het is precies een schatting te geven blijkt wel uit het

feit dat de schattingen voor interne arbeidsmigratie in Latijns Amerika uiteenlopen van 2 tot 12 miljoen. De UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees) rekent ongeveer 22 miljoen personen tot haar zorg (vluchtelingen en ontheemden). Het overgrote deel van de migranten kan derhalve niet als vluchteling of ontheemde worden aangemerkt. Het grootste deel van de migranten bevindt zich in Noord-Amerika, Europa (ieder ongeveer 25 miljoen), de Golfstaten (ongeveer 15 miljoen) en Australië (ongeveer 4 miljoen).

Ten tweede dient zich voor vergelijking van de instroom over de diverse Europese landen een standaardisatieprobleem aan. Het is evident dat – aangezien de Europese landen verschillend van grootte zijn, een verschillend aantal inwoners hebben, verschillende draagkracht in termen van Bruto Nationaal Product (BNP) en ook op andere relevante kenmerken verschillen – de instroom gerelateerd moet worden aan een standaardiserende factor. Een factor die wel gebruikt wordt is het inwonertal van een land. De instroom in land X wordt per jaar dan gedeeld door het totaal aantal inwoners in land X. Zo krijgt men een maat waarvan men zou kunnen zeggen dat die de door de asielinstroom gegenereerde additionele bevolkingsdruk weergeeft. Als men de asielinstroom deelt door het BNP, krijgt men een maat die wellicht het beste de gegenereerde financiële druk weergeeft. Hoewel het duidelijk is dat er gestandaardiseerd dient te worden om vergelijking überhaupt mogelijk te maken, hangt het af van het soort vraag dat men beantwoorden wil, hoe die standaardisatie plaats dient te vinden.

De afgelopen jaren zijn regelmatig vergelijkende statistieken van de asielinstroom gepubliceerd. Uit deze statistieken blijkt dat, wanneer gecorrigeerd wordt voor inwoneraantal of BNP, Nederland zich met name de recentere jaren in de hogere regionen bevindt. Nederland krijgt dus – al kan dit gezien het bovenstaande als niet meer dan indicatief gezien worden – relatief veel lasten van de asielmigratie te dragen. Als er een herschikking van de lastenverdeling op Europees niveau zou dienen plaats te vinden, zouden additionele maten tevens hierbij betrokken moeten worden, zoals aantal allochtonen, bijdrage aan ontwikkelingssamenwerking en inspanning bij vredeshandhaving.

Het verdient aanbeveling de inspanningen erop te richten de Europese instroomcijfers beter vergelijkbaar te maken: beter cijfermateriaal is nodig. De vraag of Nederland een onevenredig aandeel van de totale Europese instroom te verwerken krijgt, blijft dan ook expliciet onbeantwoord.

3.2 Instroom en uitstroom

Het is van belang een additionele kanttekening te maken bij bespiegelingen omtrent de instroomcijfers. Vragen naar 'druk' en lastenverdeling impliceren dat eenieder die in ons land instroomt, daar ook blijft. Er zijn echter indicaties dat Nederland in een aanzienlijk aantal gevallen als doorstroom c.q. transitland fungeert. Nederland is daarin niet uniek. Wereldwijd wordt als schatting gehanteerd dat van de immigranten naar landen in het westelijk halfrond, ongeveer 70% blijft en 30% doormigreert. Van de Somalische asielzoekers wordt bijvoorbeeld aangegeven, dat een aanzienlijk deel op den duur zou doormigreren. De vraag blijft echter, hoe groot dat deel is, na hoeveel tijd

dit gebeurt, en waarheen men doormigreert. Ook blijkt uit onderzoek, dat een aantal mensensmokkelorganisaties mensen bewust naar Nederland smokkelt, hier een tijdje in de procedure houdt, om hen vervolgens naar het uiteindelijke bestemmingsland door te smokkelen.

De hoge aantallen asielzoekers die 'm.o.b.' zijn (met onbekende bestemming vertrokken), spreken wat dat betreft boekdelen.

In zijn algemeenheid kan gesteld worden, dat veel te weinig kennis voorhanden is over migratiebewegingen na de asielaanvraag (en eventuele toekenning).

3.3 Soorten asielzoekers en de specifieke werking van pull-factoren

Bij vragen naar pull-factoren kan voorop gesteld worden, dat zich binnen de instroom in de Nederlandse asielprocedure, verschillende soorten asielzoekers bevinden, die verschillende motieven zullen hanteren, of voor wie dezelfde aspecten anders wegen. Het ligt in de rede te veronderstellen dat bijvoorbeeld een individuele asielzoeker bij de keuze van zijn² bestemming andere, wellicht meer emotionele, relationele en minder rationele afwegingen maakt, en dat de organisator van een transport van te smokkelen mensen meer gericht zal zijn op kosten/baten afwegingen.

Volgens deskundigen lijkt het er op alsof individuele asielzoekers niet goed gefundeerde of goed geïnformeerde keuzes maken bij hun keuze voor een bestemmingsland. Anders lijkt dat te zijn met mensensmokkelorganisaties, die precies de situatie en de asielprocedure in de bestemmingslanden kennen, en de kans van slagen van een asielverzoek kunnen beoordelen. Een schatting in 1997 op basis van een steekproef door de IND uitgevoerd liet zien dat rond de 70% van de asielverzoekers in Nederland met hulp van anderen naar Nederland is gekomen. Dit cijfer dient geen algemene gelding te worden toegedicht, temeer daar uit eerder onderzoek door de KUN (Havinga & Böcker, 1998³) blijkt dat de samenstelling van de asielpopulatie snel kan veranderen. Het laat echter wel zien dat het om niet te verwaarlozen groepen asielzoekers gaat. Nederland kent zoals andere Europese landen een aparte procedure voor alleenstaande minderjarige asielzoekers, de zogenaamde AMA's; de opvang voor deze groep is in Nederland relatief goed. Het is voorstelbaar dat de motieven van deze groep Nederland te kiezen eveneens apart onderscheiden dienen te worden.

Uit het bovenstaande, en uit onderzoek dat hiernaar door de IND, de Centrale Recherche Informatiedienst (CRI) en de Koninklijke Marechaussee (KMAR) is verricht, kunnen we de volgende categorieën asielzoekers binnen de Nederlandse asielinstroom onderscheiden:

- 1 de individuele asielzoeker;
- 2 de gesmokkelde asielzoeker, waaronder weer drie sub-categorieën vallen:

² Overall waar in dit rapport over asielzoekers in de mannelijke vorm wordt gesproken, kan tevens de vrouwelijke vorm worden gedacht.

³ T. Haviga, A.G.M. Böcker (1998), Asielmigratie naar Nederland; patronen van herkomst en bestemming. *Justitiële verkenningen*, nr. 9, 1998, pp. 19-32

- a naar Nederland gesmokkelden (met een voorgebakken door de smokkelaar ingefluisterd verhaal);
 - b naar Nederland gesmokkelden, die tijdelijk in de asielprocedure worden ondergebracht, om na verloop doorgesmokkeld te worden naar de uiteindelijke bestemming;
 - c mensen die naar Nederland worden gesmokkeld van wie de nationaliteit zich niet leent voor een asielaanvraag. Aanvankelijk is werk of een schijnhuwelijk beloofd, en men moet vaak werken. Gepoogd wordt een legale status te verwerven;
- 3 de AMA, die vaak met behulp van begeleiders wordt binnengeloodst, soms tijdelijk op schuiladressen wordt ondergebracht.

De gesmokkelden in de categorie c verschijnen niet in de asielprocedure. Soms worden ook volwassenen gesmokkeld als de AMA's. Het is overigens niet duidelijk hoe groot elk van de onderscheiden categorieën is. Wel zijn cijfers voorhanden over de instroom van AMA's in Nederland (zie hiervoor Bijlage 2).

Hieronder zullen we nader ingaan op de motieven van de categorieën 1 (individuele asielzoekers) en 2 (gesmokkelden c.q. smokkelaars). De AMA's zullen we hier al apart bespreken. De keuze van AMA's voor Nederland is namelijk (zoals hierboven reeds genoemd) evident. Geen land ter wereld kent een zo ruimhartige speciaal op AMA's toegesneden procedure als Nederland. Als goed geïnformeerde AMA, c.q. als goed geïnformeerde smokkelaar van AMA's, is Nederland dus buiten kijf het beste bestemmingsland. Daarbij dient aangetekend te worden, dat wanneer de smokkel niet plaatsvindt op verzoek van of met instemming van de gesmokkelde, we met een fundamenteel andere situatie van doen hebben (namelijk met mensenhandel), die hier verder buiten beschouwing blijft, alhoewel in een (onbekend) aantal gevallen van dergelijke mensenhandel, met name waar het gaat om jonge meisjes die hier als AMA het land worden binnengebracht, de asielprocedure wordt misbruikt.

Soms gaan de hierboven beschreven categorieën in de loop der tijd in elkaar over. We spreken dan van *ketenmigratie*: in eerste instantie komt een klein groepje asielzoekers uit een bepaald land in Nederland aan (soms op uitnodiging van Nederland). In latere instantie zien we dat meer en meer asielzoekers van deze nationaliteit naar Nederland komen, ofwel omdat men naar Nederland wil migreren omdat daar inmiddels familie of kennissen woont, dan wel omdat toegelaten asielzoekers vanuit Nederland smokkel uit het land van herkomst weten te organiseren.

3.3.1 *Beeldvorming bij individuele asielzoekers*

Vooropgesteld bij dit onderwerp dient te worden dat de beeldvorming bij asielzoekers soms op uiterst vage noties is gebaseerd. Zo is een bekend apocrief verhaal dat bij navraag bij asielzoekers bleek dat zij onder andere voor Nederland als bestemmingsland hadden gekozen omdat zij vroeger waren grootgebracht met gecondenseerde melk van het merk 'Dutch lady', gecondenseerde melk die uit blikjes kwam waarop een prototypische Nederlandse boerin in klederdracht was afgebeeld. Nederland werd aldus geasso-

cieerd met het land van melk en honing, een land van overvloed: een vage positieve jeugd-associatie derhalve die niet bepaald was gebaseerd op empirisch onderzoek naar de huidige stand van zaken in Nederland.

In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat uit onderzoek en observaties bij hier te lande gearriveerde asielzoekers is gebleken dat Nederland een positief imago heeft. Nederland staat bekend als een democratisch en tolerant land. Nederland staat daarnaast bekend als een land dat goed voor zijn burgers zorgt, een verzorgingsstaat. De Nederlanders staan bekend als humaan en verdraagzaam, en steken in die zin bijvoorbeeld gunstig af bij hun Duitse burens.

Een ander argument om naar Nederland te migreren is de aanwezigheid in Nederland van familie en vrienden. Deze argumenten geven één verklaring voor ketenmigratie. Naarmate een groep asielzoekers uit een land in Nederland gevestigd is, wordt meer bekend over Nederland via mond-op-mond reclame, meer bekend over de mogelijkheden om asiel aan te vragen en de opvangmogelijkheden. Ook wordt Nederland aantrekkelijker bij het vooruitzicht dat tenminste een aantal vertrouwden uit het eigen land aanwezig is om de verse asielzoeker wegwijs te maken, en als sociaal vangnet te fungeren. Zo komen meer Afghanen naar Nederland nadat eerder Afghanen hiernaartoe gekomen waren, en migreren relatief veel Kosovaren naar Zwitserland, waarheen eerder groepen Kosovaren migreerden.

Ketenmigratie kan ook ontstaan doordat politieke organisaties en oppositiebewegingen de bestemming bepalen. Dit soort bewegingen heeft al verbanden met het bestemmingsland en bepaalt waarheen individuele asielzoekers het best gezonden kunnen worden. Er wordt in dit verband zelfs gezegd dat de ambtsberichten een rol spelen in de keuze van Nederland als bestemmingsland, ook in de zin dat het organisaties in het land van herkomst het wel erg makkelijk maakt te verzinnen waarheen gemigreerd dient te worden, en met welke argumenten.

Het wordt minder waarschijnlijk geacht dat specifieke, technische aspecten van de asielprocedure in Nederland meewegen bij afwegingen die een individuele asielzoeker maakt om te bepalen naar welk land hij zal migreren. Overwegingen die echter wel zijn gerapporteerd, zijn de vele beroepsmogelijkheden in de Nederlandse procedure, de vele waarborgen, en de hoge slaagkans. De faciliteiten bij de procedure zijn stukken ruimer bemeten dan in de ons omringende landen: in weinig landen krijgt men van de overheid gratis rechtshulp, tolken etcetera en kan men zoveel invloed uitoefenen op plaatsing. Ook de lengte van de procedure wordt in dit verband genoemd: men is voor een paar jaar onder de pannen. De lengte van de procedure is tegelijkertijd ook als gepercipieerd nadeel naar voren gekomen – de lange duur van de onzekerheid heeft bekende nadelige psychische gevolgen voor de asielzoeker. Als mogelijke pull-factor wordt ook genoemd de ruim bemeten gronden waarop in Nederland asiel aangevraagd kan worden (in weinig andere Europese landen kan asiel aangevraagd worden op grond van vervolging wegens homoseksuele geaardheid, dienstweigering; in tegenstelling tot Nederland kan in andere landen geen asiel worden verleend voor vervolging door derden bij het ontbreken van overheidsgezag in het land van herkomst, etcetera). Als laatste is de opvang van asielzoekers in Nederland stukken beter en royaler bemeten dan in de ons omringende landen.

Tevens is het terugkeer traject in Nederland lang en het kan lang gereked worden door de vele procedures die gevoerd kunnen worden in verband met terugkeer. Er wordt in Nederland relatief weinig met harde hand verwijderd. Al met al is het in Nederland als asielzoeker een stuk beter toeven dan in andere landen, en biedt de Nederlandse procedure duidelijk meer mogelijkheden dan die in de ons omringende landen. In die zin kan Nederland als bestemmingsland ook een negatieve keuze zijn.

In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat het niet waarschijnlijk wordt geacht dat bij individuele asielzoekers dominante factoren aan te wijzen zouden zijn die de keuze van het bestemmingsland zouden bepalen. Er is veelal geen uitgesproken keuze voor een bestemmingsland, en deze keuze is eerder bijzaak dan hoofdzaak. Voor de individuele asielzoeker is de 'push' dominant en de oorzaken die hem zijn land uitdrijven zijn bepalend, waar men terecht komt is van later zorg. Het is rationeel, als men toch zijn land moet verlaten, om dan als bestemming een land te kiezen dat relatief rijk is; dit verklaart dat noord Europa meer asielaanvragen te verwerken heeft dan het minder rijke zuiden van Europa.

Meer onderzoek naar het imago van Nederland in een aantal landen van herkomst zou nuttig zijn.

3.3.2 *Strategische overwegingen bij smokkelaars*

Reisorganisaties, organisaties die tegen betaling en met winstoogmerk mensen uit armere landen naar het Westen smokkelen, maken veel rationeler afwegingen bij de keuze van hun bestemmings- en transitlanden. Nederland fungeert bij deze organisaties zowel als transit- (categorie b) als als bestemmingsland (categorie a). Vaak weet de gesmokkelde asielzoeker niet eens naar welk land hij getransporteerd wordt. Soms is de eindbestemming in overleg tussen de asielzoeker en de smokkelaar bepaald.

De smokkelaars die werkzaam zijn voor de reisorganisaties zijn vaak uit hetzelfde land of dezelfde regio afkomstig als de gesmokkelden. De reisorganisaties beschikken in het bestemmingsland over een goed netwerk om hun activiteiten uit te voeren. Hier zien we dus een tweede belichaming van ketenmigratie: na de aanvankelijke komst van een kleine groep migranten uit een bepaald land, groeit de toestroom van migranten door smokkel.

De redenen waarom reisorganisaties Nederland als bestemmings- of transitland kiezen zijn grosso modo gelegen in het beschikbaar hebben van een netwerk, in de logistiek, het voorhanden zijn van documenten, alsmede in specifieke, voor smokkelaars gunstige kenmerken van de asielprocedure. Nederland is een aantrekkelijk land voor mensensmokkelaars: Nederland is een transport en transitland, en dat geldt qualitate qua ook voor de smokkel van mensen. In dit verband worden genoemd het goede wegennet, de hoge mobiliteit over de Nederlandse grenzen, en de scheepvaart. Daarnaast maken de smokkelorganisaties ook gebruik van de Nederlandse ambtsberichten die openbaar zijn; zij spelen in op de vele uitzonderingen, gecompliceerdheid en soms vaagheid van de Nederlandse asielprocedure.

Als gunstig kenmerk voor smokkelaars van de asielprocedure springt met name de lengte van de procedure eruit: het zou immers zeer slechte reclame zijn voor een smokkelorganisatie als de gesmokkelden binnen een aantal

weken ettelijke duizenden dollars lichter weer op de stoep van de extended family stonden. De lange procedures bemoeilijken ook de terugkeer en effectivering van het uitzettingsbeleid. De lange procedures spelen de smokkelorganisaties dus evident in de kaart. Ter onderstreping wordt wel opgemerkt dat Nederland, Zwitserland en Groot Brittanië de langste procedures hebben en ook op dit moment de sterkste stijging van de asielinstroom. Tevens gelden voor de smokkelaars ook de gunstige aspecten die hierboven reeds genoemd werden voor de individuele asielzoeker (ook hier weer in vergelijking tot andere Europese landen): de vele waarborgen, de hoge slaagkans, de ruime definitie van gronden waarop men in Nederland asiel kan krijgen, en de goede opvang.

Reisorganisaties spelen een belangrijke rol in de aanvoer van asielzoekers naar Nederland. Dat heeft ook te maken met het feit dat de procedure er de laatste jaren flink ingewikkelder op is geworden; er is wel geopperd dat ook de bonafide asielzoeker tegenwoordig bijna niet buiten een smokkelaar om kan, wil hij migreren. In die zin wordt wel de vraag opgeworpen of de opkomst en groei van organisaties van mensensmokkelaars niet eerder gevolg dan oorzaak zijn geweest.

Een andere reden van de groei van mensensmokkel wordt verondersteld gelegen te zijn in het feit dat met mensensmokkel eenvoudigweg goed geld te verdienen is. Er wordt wel gesuggereerd dat thans meer geld omgaat in de wereldwijde smokkel in mensen dan in de drugshandel. Ook worden parallellen getrokken met de smokkel van gestolen auto's. Overigens gebruiken (met name de meer professionele) smokkelorganisaties dezelfde lijnen, aanvoerroutes en transportprocedures als handelaars in verdovende middelen, wapenhandelaars en mensenhandelaars. Het is dan ook niet verbazend dat er connecties zijn tussen de diverse branches. Ten opzichte van de drugshandel, zo wordt wel gezegd, heeft mensensmokkel het voordeel dat 'de gesmokkelde waar pootjes heeft'. Ook lucratief is dat gesmokkelde menselijke waar bij aankomst in Nederland gratis onderdak gebracht kan worden in de asielopvang. Tegelijkertijd zijn de risico's bij de smokkel van menselijke waar geringer: er staan ook lagere straffen op.

Voor smokkel worden steeds hogere bedragen neergelegd, de smokkel zelf is niet zonder gevaren, mensen worden onder dwang tewerkgesteld in het bestemmingsland, en zoals bekend overlijden soms gesmokkelden tijdens het transport. De handel in mensen gaat met veel leed gepaard.

De smokkel van mensen is in handen van (ten dele criminele) reisorganisaties. Uit onderzoek van de IND/CRI/KMAR blijkt dat soms door een enkele organisatie 100 asielzoekers per maand worden binnengebracht in Nederland. De organisatiegraad van deze organisaties verschilt nogal. Grofweg worden drie organisatiegraden onderscheiden, op een spectrum van amateuristisch tot zeer goed georganiseerd. De Somalische organisaties behoren doorgaans tot de minst georganiseerde soort, de Afghaanse organisaties bevinden zich in een middenpositie, en bijvoorbeeld de Chinese triades hebben het hele proces van begin tot eind onder controle. Zeker in de laatste situatie hebben we van doen met georganiseerde misdaad, en is de mensensmokkelaar een geduchte en uiterst inventieve tegenstander. Het valt te betwijfelen of enig middel probaat in te zetten is tegen dit soort organisaties.

3.4 Concluderend

Het beschikbare materiaal over de instroom laat een grillig beeld zien. Alhoewel over vergelijkbaarheid van alles te zeggen valt, en onduidelijk is hoe standaardisatie in termen van de draagkracht van de diverse landen geoperationaliseerd zou moeten worden, lijkt Nederland zeker de laatste jaren ten opzichte van andere Europese landen een relatief grote instroom te verwerken te krijgen. Standaardisatie van instroomcijfers in Europees verband zou blijvend aandacht verdienen. In beschouwingen over de instroom dient ook de uitstroom betrokken te worden. Daarover is echter op dit moment te weinig bekend; onderzoeksinspanning op dit gebied zou wenselijk zijn. Na inwerkingtreding van het verdrag van Amsterdam zouden dit soort verschillen overigens moeten gaan uitkristalliseren. Dan zou er meer gestandaardiseerde statistische informatie moeten komen, en het verdrag geeft tevens een actieprogramma met deadlines over te nemen acties. Bij de beantwoording van de vraag van de motieven van asielzoekers om naar Nederland te migreren is het gewicht van de reisorganisaties boven komen drijven. Individuele voorkeuren van asielzoekers worden gefilterd door de organisatie die de migratie regelt. Economische wetten van vraag en aanbod spelen hierbij een prominente rol, waarbij rationele overwegingen op het gebied van transportfaciliteiten, de lengte dat de gesmokkelden in procedure en dus uit beeld van het herkomstland blijven, het gemak waarmee gesmokkelden onderdak gebracht kunnen worden, bij schuiladressen dan wel in de asielprocedure, en de slaagkans relevante factoren zijn. De voornaamste winst voor vervolgonderzoek is te halen uit onderzoek naar deze organisaties. Er is niet een prominent motief voor de keus van Nederland als bestemmingsland aan te wijzen. Bij individuele asielzoekers kunnen de motieven nogal vaag en onbestemd zijn. het beeld van Nederland als verdraagzaam land en democratische verzorgingsstaat speelt een rol. De asielprocedure in Nederland kan daarnaast – in vergelijking tot de ons omringende landen – als ruimhartig aangemerkt worden; de slaagkans is relatief hoog, men krijgt gratis rechtshulp. Daarnaast zijn er veel stappen in de procedure voordat de onherroepelijk beslissing vaststaat, en nog meer stappen voordat een persoon daadwerkelijk kan worden uitgezet. er zijn veel beroepsmogelijkheden. De aanwezigheid van op een vroeger tijdstip gemigreerde familie of landgenoten kan tevens als pull-factor worden aangemerkt.

In kringen van deskundigen meent men dat de mensen die werkelijk vluchten voor vervolging een minderheid vormen, en dat de meerderheid van de asielzoekers naar Nederland een ander oogmerk heeft. Om verder inzicht te verkrijgen in de motieven die zowel individuele asielzoekers als smokkelorganisaties kunnen hebben om Nederland als bestemming te kiezen, zou nader onderzoek nodig zijn zowel naar de juridische aspecten van de asielprocedure in de diverse Europese bestemmingslanden, als naar de beelden en de percepties die migranten en smokkelaars hebben van de asielsystemen.

Naar de mening van de aanwezigen is verkorting van de asielprocedure gewenst, zowel om de reisorganisaties wind uit de zeilen te nemen, als om de schadelijke neveneffecten van een lange wachttijd voor de bonafide asielzoeker te verminderen.

Summary

This report contains a summary of an expert meeting on pull factors in asylum seekers' choice of the Netherlands as country of destination, that took place in May 1999 in the Netherlands. In reaction to a motion in parliament in which it was noted that the Netherlands had a disproportionate share in the burden of asylum seekers, a group of experts identified such pull factors. They noted that a distinction has to be made between those asylum seekers who travel without aid from traffickers, those who travel aided by traffickers, and young underage asylum seekers without parental supervision (the so-called AMA's). The AMA's are not considered further because of their special background and presumably special motives.

Those who travel independently often have vague intuitive notions about the Netherlands as a kind, democratic, aliens-friendly country with good social services. The presence of family and friends in the Netherlands is also considered a pull-factor for this group. In general, the push-factor is considered more important than the pull-factor for this type of asylum seeker.

With those who are smuggled by professional organisations, the trafficking organisation often makes a very well and calculated choice with regard to the country of destination. The duration of the procedure, the quality of care, the high success rate and the fact that the Netherlands can be characterised as a transport nation, are considered important. Good money is to be made in the trafficking of human beings, and the penalties are considered low. A range of trafficking organisations are active, varying between very smoothly and professionally organised to amateurish.

Further research should focus on these trafficking organisations.

Shortening the length of the procedure is considered an effective and safe measure, as shortened procedures are considered beneficial for the individual asylumseeker, and unfavourable for professional smugglers.

Lijst van aanwezigen expert meeting

dr. A. Nauta	voorzitter
mr. D.J. Kop	DPC/AM, Ministerie van Buitenlandse Zaken
A. Wezel	Centrale Recherche Informatiedienst
mr. A.A.A. de Dycker	Internationale Organisatie voor Migratie
J. Geerts	OC Oosterwijk
I. Salman	Irakees Democratisch Centrum
F. Özgümüs	Vereniging Overkoepelende Vluchtelingen-organisaties Nederland
A. Mahoud	Somalische Zelf Organisaties van Vluchtelingen
dr. Ph. Muus	ERCOMER, Rijksuniversiteit Utrecht
drs. J.W. Boom	Informatie- en Analysecentrum, Immigratie- en NaturalisatieDienst
dr. J.J. Schoorl	Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut
dr. J.J. van Miert	Informatie- en Analysecentrum, Immigratie- en NaturalisatieDienst
mr. drs. C.D. de Jong	DPC/AM, Ministerie van Buitenlandse Zaken
drs. B.M. Schomaker	Bureau Buitenland, Immigratie- en Naturalisatie-Dienst
drs. E.A.M. Nazarski	Vereniging Vluchtelingenwerk Nederland
mr. D.A. Ackers	Directie Vreemdelingenbeleid, Ministerie van Justitie
mr. Ph.A. Backx	Directie Vreemdelingenbeleid, Ministerie van Justitie
mr. A. Schuil	
H.B.J. Koolen	advocaat Immigratie- en NaturalisatieDienst, AC Zevenaar
drs. M.L.H. van Velzen- Roermund	Centraal Orgaan opvang Asielzoekers
dr. J. Doomernik	IMES, Universiteit van Amsterdam
dr. A.P. Taselaar	Informatie- en Analysecentrum, Immigratie- en NaturalisatieDienst
dr. C.C.J.H. Bijleveld	WODC, Ministerie van Justitie
mr. S. van Breugel	WODC, Ministerie van Justitie

Bijlage 2

Profielanalyse

Ter vergroting van het inzicht in de instroom van asielzoekers in Nederland wordt hier een profielanalyse gepresenteerd van de asielzoekers uit de tien belangrijkste herkomstlanden in de jaren 1996-1998. Deze profielanalyse beoogt een bijdrage te leveren aan de discussie over het vreemdelingenbeleid door het presenteren van kwantitatieve basisinformatie over belangrijke groepen asielzoekers.

De profielanalyse bevat informatie die inzicht geeft in de samenstelling en de bijzondere kenmerken van de asielinstroom in Nederland. Het gaat daarbij alleen om basisinformatie, zoals nationaliteit, geslacht, burgerlijke staat en geboortjaar, opleidingsniveau en beroepsuitoefening, religie, etniciteit en plaats van herkomst, het aantal AMA's (alleenstaande minderjarige asielzoekers), dienstweigeraars en deserteurs, en, ten slotte, statusverlening. Deze gegevens zijn afkomstig uit diverse systemen die bij de Immigratie- en Naturalisatiedienst in gebruik zijn, waaronder het algemene informatiesysteem INDIS, het informatiesysteem van de aanmeldcentra (ACLIS) en de Eerste Gehoor Database over 1997 van het IND Informatie- en Analysecentrum (INDIAC), waarin gegevens over ca. 19.000 asielzoekers zijn opgenomen. Voor de profielanalyse is uitsluitend gebruik gemaakt van kwantitatieve gegevens, die niet meer op individuele personen kunnen worden teruggevoerd. Daardoor is de informatie, die in haar oorspronkelijke vorm (gegevens in intakeformulieren en eerste gehoren) door de asielzoeker zelf geleverd is, niet in alle gevallen verifieerbaar gebleken. De onderzoeksresultaten moeten daarom met een zekere terughoudendheid worden gebruikt. Afgezien van gegevens over statusverlening is geen direct beleidsinhoudelijke informatie opgenomen.

Tabel 1: Asielinstroom in Nederland, 1996-1998

	1996	1997	1998	totaal
Irak	4.378	9.641	8.300	22.319
Afghanistan	3.019	5.920	7.118	16.057
Joegoslavië	797	1.652	4.289	6.738
Bosnië-Herzegovina	984	1.968	3.769	6.721
Somalië	1.461	1.280	2.775	5.516
Iran	1.521	1.253	1.679	4.453
Sri Lanka	1.483	1.497	1.049	4.029
Sudan	658	678	1.875	3.211
Turkije	692	1.135	1.222	3.049
China	468	1.158	917	2.543
Azerbeidjan	185	315	1.268	1.768
Liberia	635	471	193	1.299
Overig	6.576	7.475	10.763	24.814
totaal	22.857	34.443	45.217	102.517

Bron: F,P&C

Tabel 1 geeft een overzicht van de asielinstroom in de jaren 1996-1998 uit de herkomstlanden die in ten minste één van die jaren in de top tien stonden. De meeste landen kwamen daar in alle drie de jaren in voor. Deze profielanalyse heeft, zoals al werd vermeld, alleen betrekking op de tien belangrijkste herkomstlanden in de jaren 1996-1998 (dus de bovengenoemde landen uitgezonderd Azerbeidjan en Liberia)

1 Geslacht, burgerlijke staat en geboortejaar

De eerste kerngegevens zijn het geslacht, de burgerlijke staat en het geboortejaar van de asielzoekers.

Tabel 2: Geslacht asielzoekers in Nederland, 1996-1998

	man	vrouw	onbekend
Irak	72,8%	26,8%	0,3%
Afghanistan	59,3%	40,5%	0,2%
Joegoslavië	66,2%	33,5%	0,3%
Bosnië-Herzegovina	56,1%	43,7%	0,2%
Somalië	54,0%	45,7%	0,2%
Iran	63,0%	36,4%	0,6%
Sri Lanka	64,6%	35,1%	0,3%
Sudan	78,3%	21,6%	0,0%
Turkije	70,6%	28,7%	0,8%
China	62,6%	37,1%	0,3%
overig	67,1%	32,6%	0,3%
totaal	65,7%	34,0%	0,3%

Bron: INDIS

Gemiddeld 65,7% van alle asielzoekers was man. Deze percentages waren het hoogst bij asielzoekers uit Sudan, Irak en Turkije, maar bij nationaliteiten waar het percentage mannen lager lag, bedroeg het ook meer dan 50%.

Tabel 3: Burgerlijke staat asielzoekers in Nederland (geboren vóór 1980), 1996-1998

	gehuwd	alleenstaand	samenwonend	gescheiden	weduw(e) (-naar)	onbekend
Irak	71,8%	23,8%	0,9%	0,2%	1,2%	2,1%
Afghanistan	73,2%	22,8%	0,1%	0,0%	3,1%	0,7%
Joegoslavië	45,6%	44,5%	2,8%	1,5%	0,9%	4,7%
Bosnië-Herzegovina	58,4%	32,9%	1,3%	2,5%	1,5%	3,4%
Somalië	47,2%	38,6%	4,0%	2,4%	4,7%	3,2%
Iran	51,2%	40,7%	0,5%	2,0%	1,0%	4,6%
Sri Lanka	30,2%	63,7%	0,7%	0,2%	1,6%	3,7%
Sudan	34,0%	61,4%	1,1%	0,6%	0,9%	2,0%
Turkije	42,0%	43,4%	1,3%	1,8%	0,7%	10,9%
China	23,6%	53,2%	1,8%	1,5%	0,9%	18,9%
Overig	37,1%	49,6%	2,1%	1,7%	2,3%	7,3%
Totaal	53,3%	38,1%	1,4%	1,1%	1,9%	4,3%

Bron: INDIS

De bovenstaande tabel heeft alleen betrekking op de burgerlijke staat van asielzoekers die voor 1 januari 1980 geboren zijn, omdat jongere asielzoekers doorgaans met hun ouders reizen en alleenstaand geweest zullen zijn. Meer dan de helft van de (volwassen) asielzoekers was gehuwd, van asielzoekers uit Irak en Afghanistan zelfs meer dan 70%. Ongehuwd samenwonende asielzoekers waren zeldzaam. Onder sommige nationaliteiten kwamen daarentegen wel veel alleenstaande asielzoekers voor, met name bij asielzoekers uit China, Sudan en Sri Lanka (het percentage alleenstaande asielzoekers uit China lag waarschijnlijk nog aanmerkelijk hoger, gezien het vermelde onder 'onbekend'; het gaat hierbij overigens alleen om meerderjarige asielzoekers). In de volgende tabellen wordt de burgerlijke staat uitgesplitst voor mannen en vrouwen.

Tabel 4: Burgerlijke staat mannelijke asielzoekers (geboren vóór 1980), 1996-1998

	gehuwd	alleenstaand	samenwonend	gescheiden	weduwnaar	onbekend
Irak	70,4%	25,9%	1,0%	0,2%	0,4%	2,2%
Afghanistan	68,9%	28,7%	0,1%	0,1%	1,4%	0,7%
Joegoslavië	34,3%	56,8%	2,3%	1,1%	0,4%	5,2%
Bosnië-Hercegovina	49,7%	42,8%	1,3%	2,2%	0,5%	3,5%
Somalië	45,8%	44,4%	3,5%	1,3%	1,8%	3,2%
Iran	40,1%	53,1%	0,6%	1,5%	0,3%	4,5%
Sri Lanka	26,3%	68,1%	0,6%	0,2%	0,4%	4,4%
Sudan	28,7%	67,7%	0,9%	0,3%	0,4%	2,0%
Turkije	34,1%	50,3%	0,9%	1,8%	0,2%	12,7%
China	20,8%	54,7%	1,3%	1,7%	0,7%	20,8%
overig	29,4%	58,4%	1,6%	1,3%	1,0%	8,2%
totaal	48,0%	44,6%	1,2%	0,8%	0,7%	4,7%

Bron: INDIS

Het percentage gehuwde mannen lag lager dan het totale percentage gehuwden (53,3%). Het percentage alleenstaande mannen lag zeer hoog bij asielzoekers uit Sudan en Sri Lanka, maar ook bij mannelijke asielzoekers uit Turkije, Iran, China en Joegoslavië lag het boven de 50%. Alleen mannelijke asielzoekers uit Irak en Afghanistan waren in de meeste gevallen gehuwd.

Tabel 5: Burgerlijke staat vrouwelijke asielzoekers (geboren vóór 1980), 1996-1998

	gehuwd	alleenstaand	samenwonend	gescheiden	weduwe	onbekend
Irak	77,1%	15,9%	0,7%	0,4%	4,3%	1,6%
Afghanistan	80,2%	13,0%	0,1%	0,0%	5,9%	0,7%
Joegoslavië	74,2%	13,8%	4,2%	2,5%	2,1%	3,3%
Bosnië-Hercegovina	70,9%	18,8%	1,4%	3,0%	2,8%	3,1%
Somalië	48,7%	32,1%	4,4%	3,6%	8,0%	3,1%
Iran	74,1%	16,0%	0,4%	3,0%	2,4%	4,1%
Sri Lanka	38,1%	55,0%	0,9%	0,0%	3,8%	2,2%
Sudan	58,7%	32,2%	2,0%	2,0%	3,4%	1,7%
Turkije	70,7%	20,5%	2,4%	2,0%	2,2%	2,2%
China	31,1%	51,1%	3,2%	1,1%	1,6%	12,1%
overig	56,6%	28,1%	3,1%	2,5%	5,4%	4,2%
totaal	66,2%	22,9%	1,8%	1,7%	4,7%	2,8%

Bron: INDIS

Bij meerderjarige vrouwelijke asielzoekers kwam het veel minder vaak voor dat zij niet gehuwd waren. Alleen meer dan 50% van de vrouwelijke asielzoekers uit China en Sri Lanka was alleenstaand.

Uit de volgende tabel, die gebaseerd is op de Eerste Gehoor Database over 1997, blijkt echter dat veel gehuwde mannelijke asielzoekers alleen, dus zonder hun echtgenote en kinderen, naar Nederland kwamen.

Tabel 6: Gehuwde mannelijke asielzoekers zonder echtgenote, 1997

	gehuwd	waarvan alleenreizend
Irak	70,4%	82,3%
Afghanistan	68,9%	52,1%
Joegoslavië	34,3%	20,1%
Bosnië-Hercegovina	49,7%	27,8%
Somalië	45,8%	76,0%
Iran	40,1%	43,9%
Sri Lanka	26,3%	66,7%
Sudan	28,7%	66,3%
Turkije	34,1%	51,2%
China	20,8%	73,5%
overig	29,4%	49,8%
totaal	48,0%	69,3%

Bron: INDIS/EGD

Alleen gehuwde mannelijke asielzoekers uit Bosnië-Hercegovina en Joegoslavië reisden zelden zonder hun echtgenote naar Nederland. Onder gehuwde mannelijke asielzoekers uit China, Somalië en Irak was het echter meer regel dan uitzondering. Hieruit blijkt dat het voor veel nationaliteiten een zeer gebruikelijke gang van zaken is dat gehuwde mannelijke asielzoekers hun herkomstland zonder hun echtgenote en kinderen verlaten, wellicht in de veronderstelling dat zij die in een later stadium naar Nederland kunnen laten overkomen (in het kader van de gezinshereniging).

Tabel 7: Geboortejaren asielzoekers in Nederland, 1996-1998

	1900- 1919	1920- 1929	1930- 1939	1940- 1949	1950- 1959	1960- 1969	1970- 1979	1980- 1989	1990- 1998
Irak	0,1%	0,4%	1,6%	3,8%	10,9%	28,1%	30,9%	12,3%	12,1%
Afghanistan	0,1%	0,7%	2,0%	3,7%	8,9%	20,3%	21,3%	21,3%	21,6%
Joegoslavië	0,1%	0,2%	0,6%	1,7%	6,9%	21,6%	34,6%	16,2%	18,2%
Bosnië- Hercegovina	0,1%	0,6%	1,6%	3,4%	9,3%	22,9%	27,2%	14,6%	20,3%
Somalië	0,1%	0,4%	1,4%	2,2%	4,5%	17,2%	29,1%	30,2%	14,9%
Iran	0,1%	0,4%	1,2%	3,3%	13,8%	34,0%	19,7%	18,1%	9,4%
Sri Lanka	0,1%	0,6%	1,9%	2,5%	7,1%	27,5%	42,6%	12,6%	5,1%
Sudan	0,0%	0,0%	0,1%	0,8%	4,5%	25,5%	41,1%	20,1%	7,8%
Turkije	0,1%	0,2%	0,5%	1,5%	6,9%	21,4%	34,3%	18,0%	17,1%
China	0,0%	0,0%	0,2%	0,7%	4,0%	11,0%	11,9%	68,8%	3,3%
overig	0,1%	0,2%	0,8%	1,8%	7,5%	26,0%	30,8%	21,3%	11,5%
totaal	0,1%	0,4%	1,2%	2,7%	8,5%	24,5%	29,1%	19,6%	13,9%

Bron: INDIS

Meer dan de helft (53,6%) van de asielzoekers is geboren in de jaren zestig en zeventig. Alleen van asielzoekers uit Irak en Iran is meer dan 10% in de jaren vijftig geboren. Asielzoekers zijn dus doorgaans jong, soms zeer jong. De hoogste percentages minderjarige (d.i. vanaf 1980 geboren) asielzoekers komen uit Somalië (45,1%) en – vooral – China (72,1%). Veel minderjarige asielzoekers worden begeleid door hun ouders. Uit China en Somalië zijn echter veel alleenstaande minderjarige asielzoekers (AMA's) afkomstig. De AMA-problematiek wordt verderop in deze rapportage behandeld.

2 Opleiding en beroepsuitoefening

De tweede groep kerngegevens betreft het opleidingsniveau en de beroepsuitoefening. Deze gegevens zijn ontleend aan de EGD. Deze gegevens zijn het meest geschikt om inzicht te krijgen in de sociaal-economische achtergrond van de asielzoekers die naar Nederland gekomen zijn. Zij hebben geen betrekking op minderjarige asielzoekers die met hun ouders zijn meegereisd.

Tabel 8: Opleidingsniveau asielzoekers in Nederland, 1997

	geen	lager onderwijs	middelbaar onderwijs	universiteit	onbekend
Irak	8,8%	16,8%	53,3%	17,6%	3,5%
Afghanistan	11,8%	16,7%	40,7%	18,5%	12,3%
Joegoslavië	6,6%	42,2%	43,4%	5,1%	2,5%
Bosnië-Hercegovina	9,5%	34,0%	51,7%	3,4%	1,3%
Somalië	25,3%	36,2%	31,1%	4,9%	2,5%
Iran	2,7%	7,3%	66,3%	9,4%	14,4%
Sri Lanka	0,6%	21,3%	65,0%	1,6%	11,5%
Sudan	13,2%	20,0%	38,1%	26,8%	1,9%
Turkije	19,7%	40,4%	33,2%	4,4%	2,2%
China	11,3%	65,4%	20,0%	0,8%	2,5%

Bron: EGD

De gegevens op het opleidingsniveau moeten met de nodige terughoudendheid gebruikt worden. Opleidingen in de verschillende herkomstlanden zijn onderling vaak nauwelijks te vergelijken, en evenmin met opleidingen in Nederland. Beroepsopleidingen zijn onder middelbare opleidingen inbegrepen (opleidingen die zich als beroepsopleiding laten omschrijven kwamen vooral in Joegoslavië en Bosnië-Herzegovina voor, alsmede in Irak). De gegevens moeten daarom vooral als indicatie worden gebruikt. Dan blijkt dat één op de vier asielzoekers uit Somalië (25,3%) geen enkele opleiding had, terwijl dat bij asielzoekers uit Sri Lanka (0,6%) en Iran (2,7%) nauwelijks voorkwam. Laag opgeleid (alleen lager onderwijs) waren vooral asielzoekers uit Turkije, Joegoslavië en China. Meer dan de helft van de asielzoekers uit Irak en Bosnië-Herzegovina had een vorm van middelbaar onderwijs genoten, van de asielzoekers uit Iran en Sri Lanka zelfs een nog hoger percentage. Relatief veel asielzoekers uit Irak, Afghanistan en Sudan hadden een universitaire opleiding gevolgd, in tegenstelling tot asielzoekers uit vooral China en Sri Lanka.

De beroepsuitoefening in het land van herkomst liep onder de asielzoekers van de diverse nationaliteiten sterk uiteen. De meerderheid van de asielzoekers uit Somalië (60,1%) en China (70,4%) had nooit eerder een beroep uitgeoefend, hetgeen zal samenhangen met de leeftijd en het lage opleidingsniveau van de asielzoekers met die nationaliteiten. De categorieën 'handel/economie' en 'techniek' waren doorgaans het sterkst vertegenwoordigd. Daaronder vielen dan personen die werkzaam waren in winkels, als fabrieksarbeider of monteur, enzovoorts. Kleine zelfstandigen worden onder de categorie 'ondernemers' gerekend. Bijzondere categorieën worden hieronder behandeld.

Tabel 9: Beroepsuitoefening asielzoekers in Nederland, 1997

	Irak	Afghanistan	Joegoslavië	Bosnië- Hercegovina	Somalië
cultuur/journalistiek/sport	2,5%	1,5%	0,0%	0,0%	1,2%
guerrilla	1,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
handel/economie	16,9%	12,6%	9,0%	6,3%	9,9%
huishouding/dienstverlening	6,1%	3,8%	13,4%	18,1%	7,2%
landbouw/visserij	4,5%	0,8%	7,0%	3,1%	1,8%
leger/politie/veiligheidsdienst	2,7%	10,5%	0,4%	2,3%	0,7%
medisch	3,1%	3,3%	1,1%	0,9%	1,1%
ondernemer	4,9%	2,4%	1,9%	3,4%	2,6%
onderwijs	6,5%	10,7%	1,2%	1,6%	3,1%
overheid/administratief	5,3%	7,2%	1,7%	1,9%	2,4%
politiek/rechtspraak	0,9%	1,3%	0,0%	0,0%	0,0%
techniek	16,5%	4,6%	16,7%	19,9%	5,0%
transport/communicatie	5,3%	1,3%	3,2%	1,0%	2,0%
overig	0,8%	0,0%	5,0%	5,3%	0,0%
geen	18,1%	26,7%	36,3%	33,9%	60,1%
onbekend	4,2%	13,6%	3,2%	2,4%	3,0%

	Iran	Sri Lanka	Sudan	Turkije	China
cultuur/journalistiek/sport	2,6%	0,6%	0,9%	0,4%	0,1%
guerrilla	0,5%	0,1%	0,0%	0,4%	0,0%
handel/economie	16,0%	7,9%	13,0%	10,3%	5,6%
huishouding/dienstverlening	7,3%	2,0%	4,0%	14,9%	4,1%
landbouw/visserij	1,2%	14,9%	10,4%	23,3%	5,6%
leger/politie/veiligheidsdienst	2,0%	0,1%	1,9%	0,6%	0,1%
medisch	2,0%	0,4%	1,5%	1,0%	0,5%
ondernemer	3,2%	1,9%	3,0%	3,2%	0,7%
onderwijs	3,6%	2,5%	2,3%	1,6%	1,3%
overheid/administratief	9,1%	1,3%	8,3%	1,8%	0,4%
politiek/rechtspraak	0,3%	0,0%	1,3%	0,0%	0,0%
techniek	15,6%	8,5%	8,7%	11,9%	5,7%
transport/communicatie	3,6%	2,7%	0,4%	2,6%	0,7%
overig	0,2%	0,0%	1,1%	0,0%	0,9%
geen	18,0%	45,3%	40,9%	24,9%	70,4%
onbekend	15,1%	11,8%	2,3%	3,0%	3,8%

Bron: EGD

Cultuur/journalistiek/sport

Relatief veel asielzoekers uit Irak (2,5%) en Iran (2,6%) waren werkzaam in een journalistieke functie (bij een krant of televisiestation), als schrijver of beeldend kunstenaar en ook wel als beroepssporter (een categorie die moeilijk elders viel onder te brengen).

Guerrilla

Een klein aantal asielzoekers van een viertal nationaliteiten omschreef zichzelf als verzetsstrijder. Bij asielzoekers uit Sri Lanka (0,1%) ging het dan om Tamil Tijgers, bij die uit Turkije (0,4%) om strijders van de Koerdische Arbeiderspartij PKK, bij die uit Iran (0,5%) om mujahedin en bij die uit Irak (1,6%) eveneens om strijders van Koerdische organisaties.

Landbouw/visserij

Het percentage asielzoekers dat werkzaam is geweest in de landbouw of de visserij loopt nogal uiteen. Relatief groot was het alleen bij asielzoekers uit Joegoslavië (7%), Sudan (10,4%), Sri Lanka (14,9%) en vooral Turkije (23,3%).

Leger/politie/veiligheidsdienst

Uit alle belangrijke herkomstlanden kwamen asielzoekers die beroepsmilitair of politieagent waren, of voor de veiligheidsdienst werkzaam waren geweest. Hoog (10,5%) was dit percentage alleen bij asielzoekers uit Afghanistan, onder wie hooggeplaatste militairen en medewerkers van de staatsveiligheidsdienst.

Onderwijs

Asielzoekers die in het onderwijs werkzaam waren geweest (variërend van kleuterleidsters tot hoogleraren) kwamen bij iedere nationaliteit voor, maar het meest bij asielzoekers uit Irak (6,5%) en Afghanistan (10,7%).

Overheid/administratief

Asielzoekers werkzaam in overheids- of administratieve functies (het eerste zowel op lokaal, provinciaal als nationaal niveau) waren voornamelijk afkomstig uit Irak (5,3%), Afghanistan (7,2%), Sudan (8,3%) en Iran (9,1%).

Politiek/rechtspraak

Als afzonderlijke categorie zijn asielzoekers opgenomen die een meer publieke functie hadden als politicus, advocaat of rechter. Hierbij ging het wederom om personen uit Irak, Iran, Afghanistan en Sudan. Het percentage schommelde steeds om de 1%.

Het is moeilijk om uit deze gegevens een algemene conclusie te trekken. In grote lijnen kan echter wel worden gesteld dat asielzoekers uit Irak en Afghanistan betrekkelijk hoog opgeleid waren en ook relatief vaak in hogere beroepsgroepen werkzaam waren. Asielzoekers uit Iran waren in vergelijkbare beroepsgroepen werkzaam, maar hadden meestal een middelbare opleiding. Dat laatste gold ook voor asielzoekers uit Sri Lanka, maar die waren meestal in lagere beroepsgroepen of nergens werkzaam geweest. Asielzoekers uit Bosnië-Herzegovina en Joegoslavië hadden doorgaans een beroepsopleiding gevolgd, maar waren in lagere beroepsgroepen werkzaam. Asielzoekers uit Somalië, Turkije en China waren relatief laag opgeleid, die uit Somalië en China waren doorgaans nergens werkzaam geweest. Asielzoekers uit Sudan ten slotte waren relatief hoog opgeleid. Onder hen waren er relatief veel die in hogere beroepsgroepen werkzaam waren geweest, maar ook veel die nooit een beroep hadden uitgeoefend.

3 Religie, etniciteit en plaats van herkomst

De laatste groep kerngegevens bestaat uit religie, etniciteit en plaats van herkomst. Deze gegevens bieden niet alleen inzicht in de samenstelling van groepen asielzoekers, maar zijn vooral belangrijk omdat zij gerelateerd kunnen worden aan de situatie in het land van herkomst (vervolgving om

religieuze of etnische redenen; lokale conflicten). Verdere informatie over asielzoekers die op individuele gronden voor vervolging te vrezen hebben, zoals kritische intellectuelen, politieke opposanten of gedeserteerde leger-officieren, wordt op deze plaats niet gepresenteerd.

Alleen gegevens over religie kunnen in hun totaliteit worden weergegeven. Over de etniciteit en plaats van herkomst van asielzoekers kunnen geen algemene uitspraken worden gedaan. Daarom worden die gegevens gepresenteerd op nationaliteitsniveau.

Tabel 10: Religie asielzoekers in Nederland, 1996-1998

	moslim	christen	hindoe	boeddhist	overig	geen	onbekend
Irak	77,6%	16,9%	0,0%	0,0%	0,4%	0,2%	4,9%
Afghanistan	92,1%	0,5%	2,6%	0,0%	2,1%	0,3%	2,3%
Joegoslavië	82,7%	11,7%	0,1%	0,0%	0,1%	1,9%	3,6%
Bosnië-Herzegovina	79,5%	14,0%	0,0%	0,0%	0,0%	2,4%	4,1%
Somalië	93,6%	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	5,6%
Iran	77,9%	11,4%	0,0%	0,1%	1,3%	3,7%	5,6%
Sri Lanka	2,5%	15,9%	75,3%	1,7%	0,2%	0,1%	4,2%
Sudan	67,3%	29,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,7%	2,6%
Turkije	82,8%	4,0%	0,0%	0,0%	0,2%	1,5%	11,5%
China	0,5%	11,7%	0,0%	21,9%	2,2%	46,0%	17,8%
overig	32,9%	53,2%	0,3%	0,4%	2,6%	3,4%	7,2%
totaal	64,1%	22,2%	3,6%	0,7%	1,3%	2,7%	5,4%

Bron: INDIS

Asielzoekers uit alle belangrijke herkomstlanden, behalve Sri Lanka en China, waren in grote meerderheid moslim. Asielzoekers die geen enkele religie aanhingen kwamen voornamelijk uit China, waar een vrij grote groep (21,9%) boeddhistisch was. Drie van de vier asielzoekers uit Sri Lanka (75,3%) was hindoe. Opvallend grote groepen christelijke asielzoekers kwamen uit Sri Lanka (15,9%), Irak (16,9%) en Sudan (29,4%). Een verdere uitsplitsing van de groepen moslims en christenen is achterwege gelaten, omdat veel asielzoekers zichzelf alleen als bijvoorbeeld 'moslim' omschreven en niet als bijvoorbeeld 'soennitische moslim'.

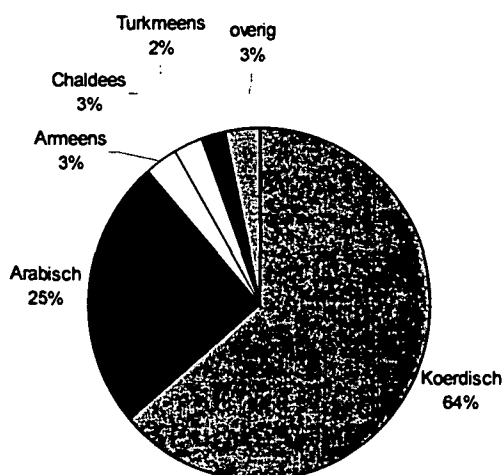
4 Irak

Van de asielzoekers uit Irak was 64% van Koerdische afkomst. Van hen kwam 58% uit de Noord-Iraakse provincies Sulaimaniya, Duhok, Arbil, Kirkuk en Mosul. De meeste andere Iraakse asielzoekers, van wie 25% van Arabische afkomst was, waren afkomstig uit de provincie Baghdad. 7% kwam uit Basrah en de overige provincies in Zuid-Irak. Onder 'overig Irak' wordt in grote lijnen de centrale gedeelten van het land verstaan, die buiten de no fly-zones liggen. Onder de categorie 'elders/onbekend' vielen onder meer Irakezen die uit Koeweit afkomstig waren (ruim 2%).

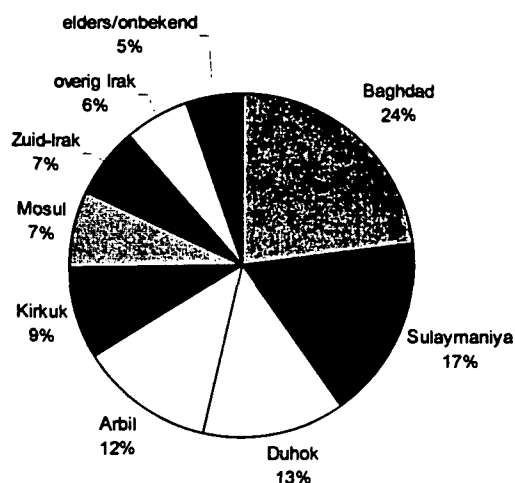
Andere groepen Iraakse asielzoekers waren Armeniërs, Turkmenen en Chaldeërs, daarnaast nog kleinere groepen zoals Assyriërs. De Armeense, Chaldeese en Assyrische asielzoekers waren christenen, de Turkmeense

waren (soennitische) moslims. Vrijwel alle Koerden waren soennitische moslims, behoudens een aantal yezidi (minder dan 1% van de Iraakse asielzoekers), terwijl onder de Arabische Iraqi veel shi'itische moslims voorkwamen, alsmede kleinere aantallen christenen en mandaeërs (ca. 1%). Zoals eerder gesteld bestond 17% van de Iraakse asielzoekers uit christenen, terwijl die in Irak naar schatting 3% à 5% van de bevolking uitmaken.

Figuur 1: Etnische afkomst Iraakse asielzoekers

Figuur 2: Regio's van herkomst Iraakse asielzoekers

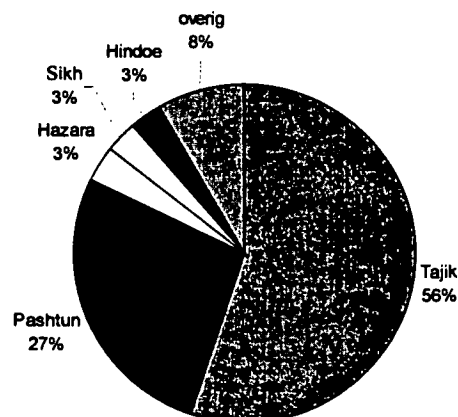

5 Afghanistan

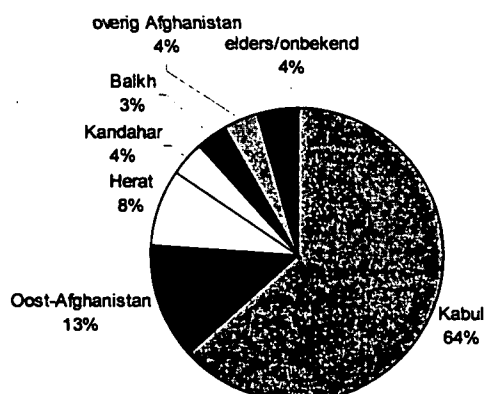
Meer dan de helft van de Afghaanse asielzoekers (56%) bestaat uit Tajiken, een etnische groep die ongeveer een kwart van de bevolking van Afghanistan uitmaakt. De Pashtun (27% van de asielzoekers) vormen de grootste bevolkingsgroep van Afghanistan. Uit hun midden zijn de (meeste) Taliban afkomstig. Verreweg de belangrijkste plaats van herkomst van Afghaanse asielzoekers is Kabul, de hoofdstad (64%). Kabul heeft een gemengde bevolking en wordt van oudsher zowel door Tajiken als door Pashtun bewoond. Van de Afghaanse asielzoekers kwam 13% uit de Oost-Afghaanse provincies die direct rondom Kabul liggen.

Uit Afghanistan is met betrekking tot etnische en religieuze groepen bekend dat in het Taliban-gebied vooral Tajiken en Hazara's voor problemen te vrezen hebben. Hetzelfde geldt voor niet-soennieten. De meeste Tajiken zijn soennitische moslims, maar onder hen komen ook shi'ieten voor. De Hazara's (3% van de asielzoekers) maken in Afghanistan 15% à 20% van de bevolking uit. Zij zijn shi'itische moslims. Tot de kleinere groepen behoren hindoes en sikhs, die ieder ca. 3% van de asielzoekers uitmaken, maar slechts een zeer klein deel van de Afghaanse bevolking vormen.

Figuur 3: Etnische afkomst Afghaanse asielzoekers

Figuur 4: Regio's van herkomst Afghaanse asielzoekers

6 Joegoslavië

Van de Joegoslavische asielzoekers was 79% van Albanese afkomst. Van een aanzienlijk kleiner deel (64%) kon Kosovo als de regio van herkomst worden vastgesteld. Dit verschil kan zijn veroorzaakt, doordat een aantal etnische Albanezen niet in Kosovo geboren was, maar in bijvoorbeeld de Sandzak, het zuidoosten van Servië, Montenegro of Macedonië. Voor het uiteenvallen van de oude Joegoslavische federatie was het niet ongebruikelijk dat Albanezen zich in een andere deelstaat of provincie vestigden. Ook was 4% van de Joegoslavische asielzoekers (waarschijnlijk vooral kinderen) in Duitsland geboren.

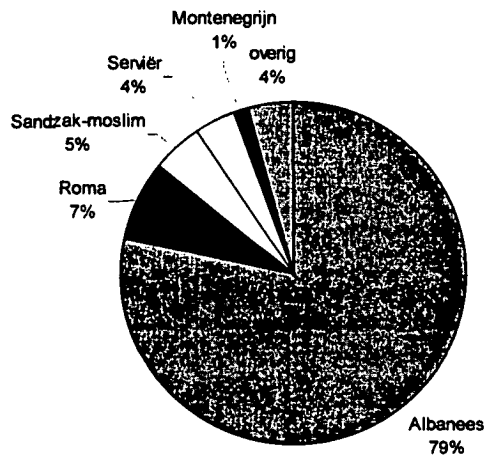
Uit de Sandzak kwam 11% van de asielzoekers. De Sandzak is het gebied rondom Novi Pazar, dat gedeeltelijk in Servië en gedeeltelijk in Montenegro ligt en een etnisch-Slavische moslimbevolking heeft. Uit Servië in engere zin (dat is uitgezonderd Kosovo, Vojvodina en het Servische deel van de Sandzak) kwam 10% van de asielzoekers. Van deze in Servië geboren asielzoekers kwam ongeveer een derde uit het zuidoosten van Servië, de streek rondom Niš en de grens met Kosovo en Macedonië, en een derde uit Belgrado. Uit de Vojvodina kwam 2% van de Joegoslavische asielzoekers. Slechts een klein deel van hen bestond uit etnische Hongaren.

Van de Kosovaarse asielzoekers kwam 31% uit de regio Pec, het westen van Kosovo, voornamelijk uit de gemeenten Djakovica en Pec. Uit de regio Priština, het centrale deel van Kosovo, kwam 28% van de Kosovaren, behalve uit Priština zelf voornamelijk uit de gemeenten Kacanik en Uroševac. Uit de noordelijke regio Kosovska Mitrovica kwam 20%, behalve uit de gelijknamige stad vooral uit de gemeente Vucitern. Uit de zuidelijke regio Prizren kwam 14%, vooral uit de gelijknamige stad en de gemeente Orahovac. Uit de zuidoostelijke regio Gnjilane kwam 6%. Dit betekent dat de Kosovaarse asielzoekers redelijk gelijk verspreid uit alle delen van Kosovo afkomstig waren en

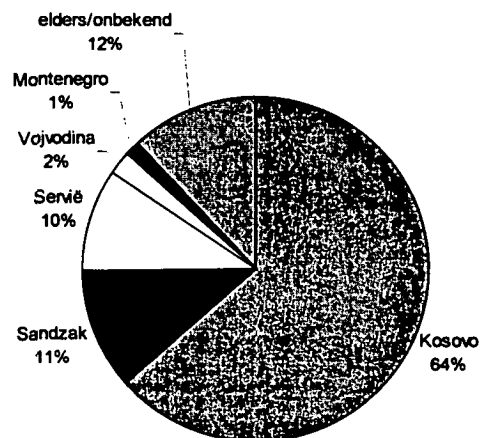
niet uit bijvoorbeeld één stad of streek in het bijzonder. Veel Roma waren ook uit Kosovo afkomstig. Ongeveer de helft van hen was moslim.

Hier zij nogmaals opgemerkt, dat deze gegevens betrekking hebben op personen die van 1996 tot 1998 in Nederland asiel aanvroegen, dus vóór de Kosovo-crisis die in het voorjaar van 1999 tot een stroom humanitaire evacués leidde.

Figuur 5: Etnische afkomst Joegoslavische asielzoekers

Figuur 6: Regio's van herkomst Joegoslavische asielzoekers

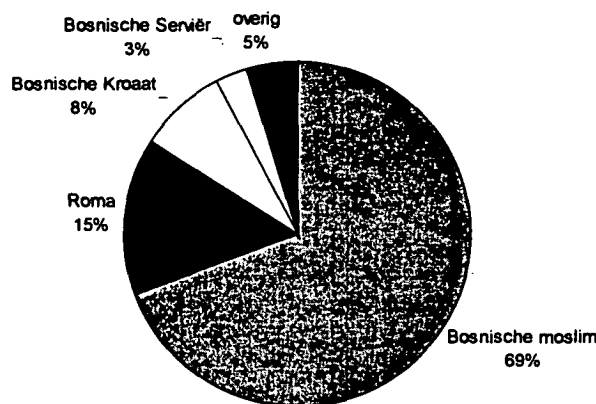

7 Bosnië-Herzegovina

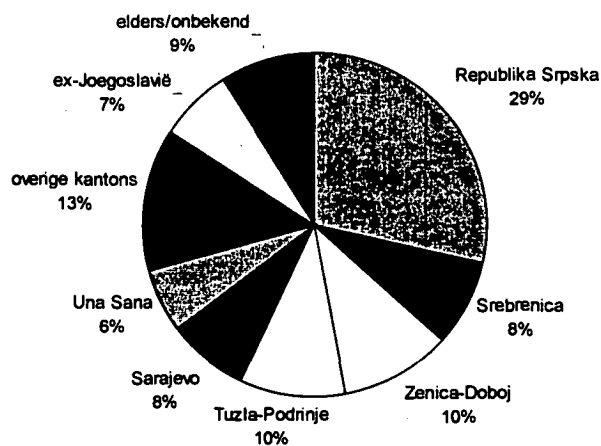
Van de Bosnische asielzoekers behoorde 69% tot de groep van de Bosnische moslims (of Bosniaken) en 15% tot de Roma. Kleiner waren de groepen Bosnische Kroaten en Bosnische Serviërs. Van de Bosnische asielzoekers was 37% afkomstig uit gebied dat nu in de Republika Srpska ligt. Daarvan was 8% afkomstig uit de gemeente Srebrenica. Ook een groot deel van de andere asielzoekers uit de Republika Srpska kwam uit steden waar zij het slachtoffer waren geworden van 'etnische zuiveringen', zoals Bijeljina, Zvornik of Prijedor, of uit Brcko. 47% van de Bosnische asielzoekers was afkomstig uit gebied dat nu in de moslim-kroatische Federatie van Bosnië-Herzegovina ligt, in meerderheid uit de Midden-Bosnische kantons Zenica-Doboj en Tuzla-Podrinje, de hoofdstad Sarajevo en het noordwestelijke kanton Una Sana (Bihac). 7% van de Bosnische asielzoekers was geboren in andere voormalige deelrepublieken van Joegoslavië, vooral in Kroatië en het Sandzak-gebied op de grens van Servië en Montenegro. Net als bij asielzoekers met de Joegoslavische nationaliteit kan dit ten dele worden verklaard uit migratiebewegingen in de oude Joegoslavische federatie. Bijna 5% van de Bosnische asielzoekers was in Duitsland geboren.

Het grote aantal in Duitsland geboren Bosnische asielzoekers (dit waren vooral kinderen) wijst er al op, dat een belangrijk deel van de Bosniërs die in 1996-1998 in Nederland asiel aanvroegen eerder in Duitsland had gewoond. Andere Bosniërs die in deze jaren in Nederland asiel aanvroegen hadden de oorlogsjaren wel in Bosnië-Herzegovina doorgebracht en waren pas daarna, al dan niet als ontheemden, naar West-Europa vertrokken.

Figuur 7: Etnische afkomst Bosnische asielzoekers

Figuur 8: Regio's van herkomst Bosnische asielzoekers

8 Somalië

Een zeer grote meerderheid (67%) van de Somalische asielzoekers was afkomstig uit de hoofdstad Mogadishu en de onmiddellijke omgeving. 18% van de Somalische asielzoekers kwam uit (het conflictgebied in) Zuid-Somalië. Van de overige Somalische asielzoekers kwam het grootste deel (6%) uit de noordelijke provincies die gezamenlijk Somaliland vormen.

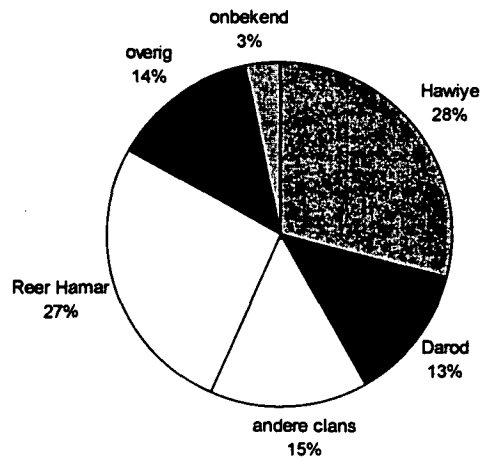
Uitspraken over de etnische afkomst van de Somalische asielzoekers zijn moeilijker te doen. De bevolking van Somalië is in etnisch en religieus opzicht namelijk zeer homogeen. Slechts ca. 5% van de bevolking bestaat uit niet-Somali (Bantu-volken, Arabieren, etc.). De Somalische bevolking wordt dan ook niet naar etnische of religieuze groepen ingedeeld, maar naar clans. Een groot deel van de bevolking behoort tot de zes belangrijkste clanfamilies, die elk weer uit diverse clans en sub-clans bestaan. Grofweg bestaan een noordelijke groep, gevormd door de Darod, Dir, Issaq en Hawiye, oorspronkelijk nomadische herders, en een zuidelijke groep, de Digil en Rahanweyn, die van oorsprong landbouwers waren. De clanfamilies (en de politieke facties die zij gevormd hebben) streven zelfbestuur na, maar vormen onderling geen eenheid. Een deel van de bevolking van Somalië bestaat uit clanloze groepen en minderheden, waaronder de Reer Hamar, een handeldrijvende clan uit de hoofdstad Mogadishu, en de Midgan, die door de Somali als onrein worden beschouwd.

Van de Somalische asielzoekers behoorde 56% tot de grote clanfamilies, van wie 28% tot de Hawiye en 13% tot de Darod. De Hawiye bewonen de centrale en zuidelijke regio's van Somalië in de omgeving van de Somalische hoofdstad Mogadishu. De Darod, de grootste clanfamilie qua bevolking en verspreiding, zijn verspreid over het noordoosten, oosten en zuiden van Somalië. Asielzoekers uit andere clans waren afkomstig uit Noordwest-Somalië (Somaliland), zoals de Dir (4% van de asielzoekers) en de Issaq (4%), en uit

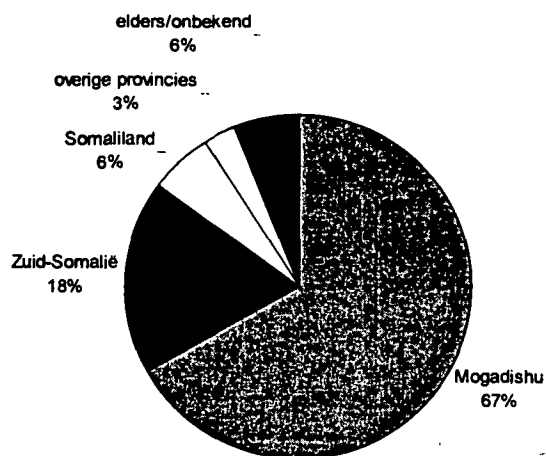
Centraal- en Zuid-Somalië, zoals de Rahanweyn (4%) en Digil (3%), die sedentaire landbouwers zijn.

Een relatief zeer groot deel van de Somalische asielzoekers behoorde niet tot de genoemde clanfamilies, waaronder de Reer Hamar (27% van de asielzoekers), afkomstig uit Mogadishu. Van de overige asielzoekers behoorde 7% tot de Midgan. Andere groepen waren veel minder vertegenwoordigd.

Figuur 9: Etnische afkomst Somalische asielzoekers

Figuur 10: Regio's van herkomst Somalische asielzoekers

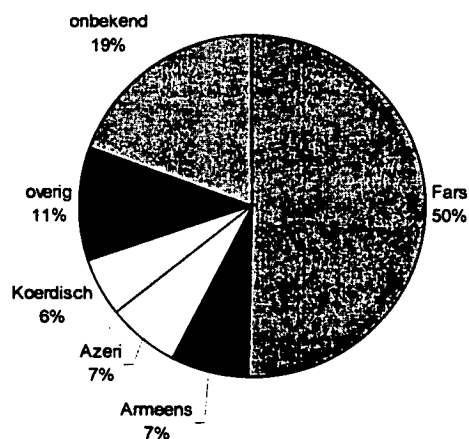

Toelichting: 'Zuid-Somalië' bestaat uit de provincies Bakool, Bay, Jubbada Dhexe, Gedo, Kismayu, Shabellada Dhexe en Shabellada Hoose. 'Somaliland' bestaat uit de provincies Awdal, Sool, Sanag, Toghdeer en Woqooyi Galbeed. De overige provincies zijn Bari, Galgadud, Hiran, Mudug en Nugal. Asielzoekers uit andere provincies van Somalië zijn niet getraceerd.

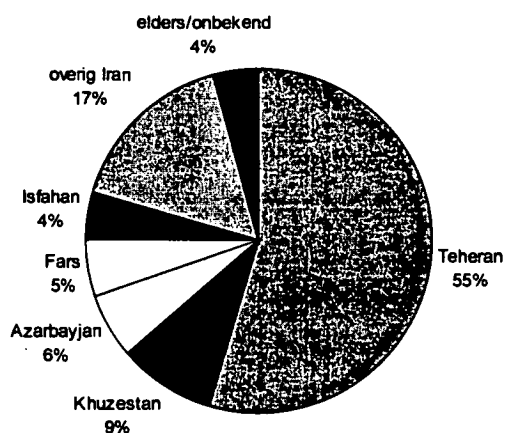
9 Iran

Van de Iraanse asielzoekers behoorde 50% tot de Farsi (Perzisch)-sprekende bevolkingsgroep, die in Iran de meerderheid van de bevolking uitmaakt. De grootse etnische minderheid in Iran (26% van de bevolking) wordt gevormd door Azeri, die in de asielinstroom beduidend minder sterk vertegenwoordigd zijn. Van betrekkelijk veel Iraanse asielzoekers (19%) is de etnische herkomst echter niet bekend. Meer dan de helft (55%) van de Iraanse asielzoekers was afkomstig uit de hoofdstad Teheran. Daarnaast was 9% afkomstig uit de zuidwestelijke kustprovincie Khuzestan en 6% uit de noordwestelijke provincies West- en Oost-Azerbayjan, waar de meeste Azeri en Armeniërs wonen.

Figuur 11: Etnische afkomst Iraanse asielzoekers

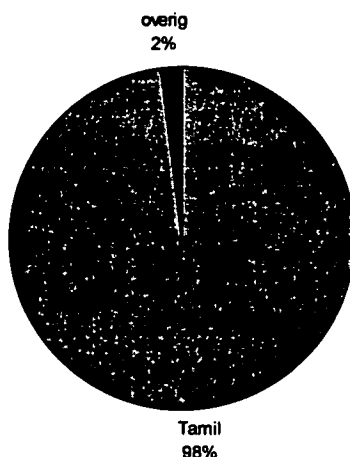
Figuur 12: Regio's van herkomst Iraanse asielzoekers

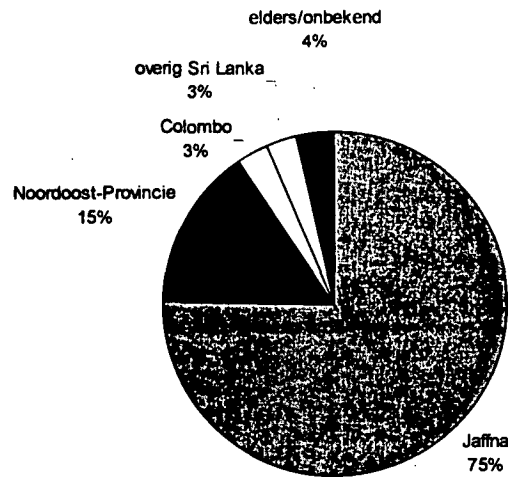

10 Sri Lanka

Vrijwel alle Srilankaanse asielzoekers waren Tamils, die in Sri Lanka vooral het noorden en de oostelijke kuststreek bewonen. Srilankaanse Tamils maken bijna 13% van de bevolking van Sri Lanka uit (daarnaast bestaat bijna 6% van de bevolking uit Indiase Tamils, die sinds de koloniale tijd op de plantages in het midden van het land werken). In de noordelijke districten Jaffna en Kilinochchi maken Tamils echter meer dan 95% van de bevolking uit. Het zuiden, westen en midden van Sri Lanka worden gedomineerd door de Singalezen. De hoofdstad Colombo wordt voor ca. 10% door Tamils bevolkt. Tussen Tamils en Singalezen bestaan etnische, taalkundige en religieuze verschillen. De meeste Singalezen zijn boeddhisten, de meeste Tamils hindoe. 76% van de Srilankaanse asielzoekers was afkomstig uit het district Jaffna, een schiereiland in het uiterste noorden van Sri Lanka waar de hevigste gevechten tussen de Tamil-opstandelingen en het regeringsleger hebben plaatsgevonden. Ook uit de Srilankaanse hoofdstad Colombo waren voornamelijk Tamil-asielzoekers afkomstig.

Figuur 13: Etnische afkomst Srilankaanse asielzoekers

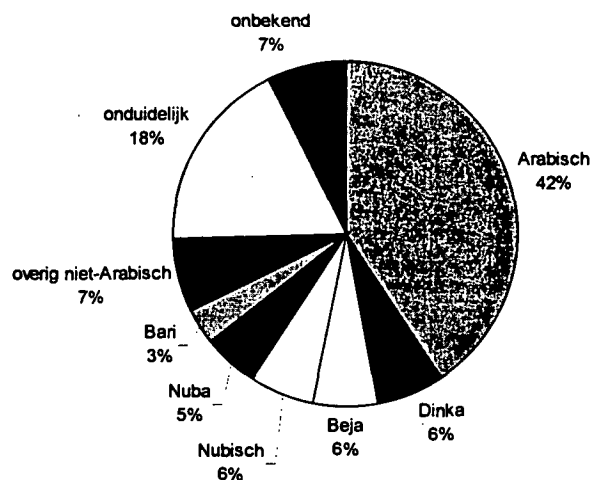
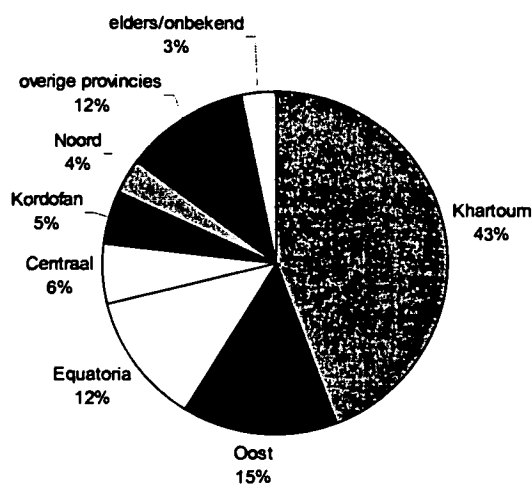

Figuur 14: Regio's van herkomst Srilankaanse asielzoekers

Toelichting: De Noordoost-Provincie (North Eastern Province) bestaat, behalve uit Jaffna, uit de districten Amparai, Batticaloa, Kilinochchi, Mannar, Mullaitivu, Trincomalee en Vavuniya.

11 Sudan

Een zeer groot deel van de Sudanese asielzoekers was afkomstig uit de hoofdstad Khartoum en de nabijgelegen stad Omdurman (in totaal 43% van de asielzoekers), hoofdzakelijk Arabieren. De overige asielzoekers waren uit vrijwel alle delen van Sudan afkomstig. Uit de oostelijke regio (deelstaten Rode Zee, Ghadaref en Kassala) kwam 15% van de Sudanese asielzoekers: de niet-Arabisch meerderheid van de bevolking bestaat daar vooral uit Beja en, in mindere mate, Nubiërs. De bevolking van het in het zuiden gelegen Equatoria (deelstaten Oost- en West-Equatoria en Bahr al-Jabal, 12% van de asielzoekers) bestaat volledig uit niet-Arabisch groepen. De meeste asielzoekers uit Equatoria behoorden tot de Bari en tot diverse andere groepen. Uit de noordelijke regio (deelstaten Bahr al-Nil en Noord, 4% van de asielzoekers) kwamen vooral Ja'aliin (Arabieren) en Nubiërs. Dinka (6% van de asielzoekers) zijn afkomstig uit zuidelijke regio's ten westen van de Nijl (Zuid-Kordofan, Boven-Nijl en Bahr al-Ghazal). Nuba (5% van de asielzoekers) zijn afkomstig uit het Nuba-gebergte in de deelstaat Zuid-Kordofan. In tegenstelling tot van sommige andere nationaliteiten kan van de Sudanese asielzoekers dus niet worden gezegd dat zij in grote meerderheid uit één etnische groep of één regio afkomstig waren. De diversiteit van de Sudanese groep bleek ook al uit het uiteenlopende opleidingsniveau.

Figuur 15: Etnische afkomst Sudanese asielzoekers**Figuur 16: Regio's van herkomst Sudanese asielzoekers**

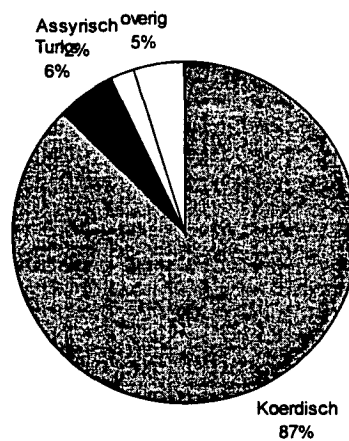
Toelichting: Ten behoeve van de overzichtelijkheid zijn de Sudanese deelstaten samengevoegd volgens de indeling die tot 1994 gold.

12 Turkije

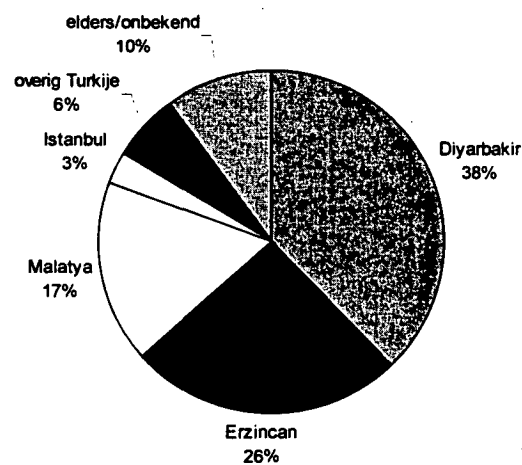
Van de Turkse asielzoekers behoorde 87% tot de Koerdische bevolkingsgroep, die in Oost-Turkije woonachtig is. Het overgrote deel van de Turkse asielzoekers (81%) was dan ook uit de drie Oost-Turkse regio's Diyarbakir, Erzincan en Malatya afkomstig. De belangrijkste provincies waar deze Turkse asielzoekers vandaan kwamen waren Mardin, Sanli Urfa, Diyarbakir en Batman in de regio Diyarbakir, Elazig, Bingöl en Tunceli in Erzincan, en Kahraman Maras in Malatya, provincies die (Kahraman Maras uitgezonderd) aan elkaar grenzen. De belangrijkste niet-Koerdische herkomstregio (3%) was

Istanbul. Assyriërs (2% van de asielzoekers) zijn een christelijke bevolkingsgroep, vooral afkomstig uit het Midyat-gebied in de provincie Mardin, gelegen bij de grens met Syrië. Deze kleine groep is voor een belangrijk deel naar Istanbul of West-Europa gevlucht.

Figuur 17: Etnische afkomst Turkse asielzoekers

Figuur 18: Regio's van herkomst Turkse asielzoekers

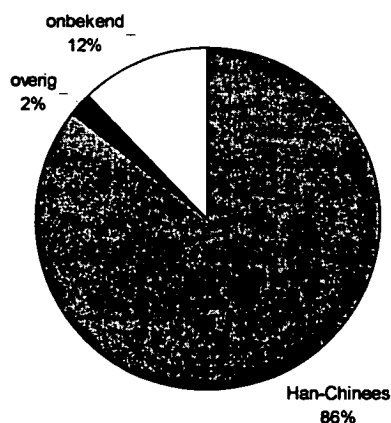
13 China

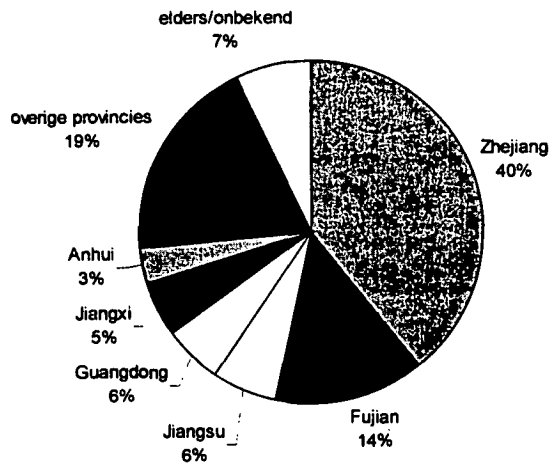
Van de Chinese asielzoekers behoorde slechts een zeer klein deel (ten minste 2%, het exacte percentage is niet vast te stellen) tot een etnische minderheid. Ten minste 86% behoorde tot de Han-Chinese bevolking.

66% van de Chinese asielzoekers was afkomstig uit de zuidelijke kustprovincies Zhejiang, Fujian, Jiangsu en Guangdong, van wie het grootste deel uit

Zhejiang. Dit is opvallend, omdat Guangdong en Fujian traditioneel belangrijkere emigratiegebieden zijn dan Zhejiang. De meeste asielzoekers uit Zhejiang kwamen uit het zuiden van die provincie: ten minste 24% kwam uit de kuststad Wenzhou (in het district Wencheng) en 11% uit het subdistrict Rui'an dat daar vlakbij ligt. Omdat niet alle plaatsen getraceerd werden, mag worden aangenomen dat het werkelijke aantal asielzoekers uit Zhejiang dat uit Wenzhou en directe omgeving kwam nog wel hoger lag. Wenzhou en omgeving (vooral Rui'an en het subdistrict Qingtian) hebben een sterk op Europa gerichte migratiecultuur. In Nederland bestaat zeker sinds de jaren twintig een Chinese gemeenschap die uit dit gebied afkomstig is. Nog eens 8% van de Chinese asielzoekers was geboren in de provincies Jiangxi en Anhui, die het directe achterland van de genoemde kustprovincies vormen. Overigens vindt vanuit deze provincies ook veel interne migratie plaats naar Zhejiang en andere kustgebieden.

Figuur 19: Etnische afkomst Chinese asielzoekers

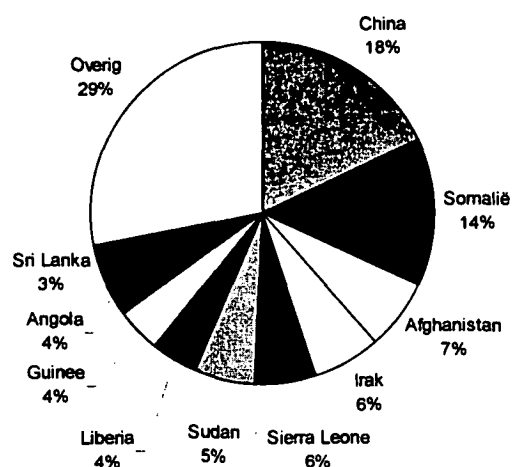

Figuur 20: Regio's van herkomst Chinese asielzoekers

Toelichting: Bij de provincie Jiangsu is ook Shanghai gerekend.

14 Alleenstaande minderjarige asielzoekers

Eén van de groepen asielzoekers die in Nederland in het bijzonder in de belangstelling staan zijn de alleenstaande minderjarige asielzoekers of AMA's. In de jaren 1996-1998 vormden zij bijna 8% van alle asielzoekers die zich bij één van de aanmeldcentra meldden. Tabel 11 geeft een overzicht van de tien belangrijkste herkomstlanden van AMA's.

Figuur 21: Alleenstaande minderjarige asielzoekers

Tabel 11: Alleenstaande minderjarige asielzoekers in Nederland, 1996-1998

	AC-instroom	AMA's	percentage
China	2.345	1.394	59,4%
Somalië	5.484	1.078	19,7%
Afghanistan	15.911	507	3,2%
Irak	22.067	493	2,2%
Sierra Leone	1.096	460	42,0%
Sudan	3.129	419	13,4%
Liberia	1.270	346	27,2%
Guinee	554	327	59,0%
Angola	1.342	295	22,0%
Sri Lanka	3.927	243	6,2%
overig	43.555	2.159	5,0%
totaal	100.680	7.721	7,7%

Bron: ACLIS

De grootste aantallen AMA's waren afkomstig uit China en Somalië. De instroom (in de aanmeldcentra) van asielzoekers uit China, Guinee (beide 59%) en Sierra Leone (42%) bestond voor een zeer aanzienlijk deel uit personen die aangaven AMA's te zijn. De instroom uit de belangrijkste herkomstlanden Irak en Afghanistan bestond slechts voor een betrekkelijk gering deel (2% resp. 3%) uit AMA's – hetzelfde gold voor de instroom uit Joegoslavië, terwijl uit Bosnië-Herzegovina slechts zeer weinig AMA's afkomstig waren.

Tabel 12: Geslacht AMA's in Nederland, 1996-1998

	man	VROUW
China	60,4%	39,6%
Somalië	59,0%	41,0%
Afghanistan	86,0%	14,0%
Irak	90,9%	9,1%
Sierra Leone	78,0%	22,0%
Sudan	79,7%	20,3%
Liberia	52,9%	47,1%
Guinee	90,5%	9,5%
Angola	72,2%	27,8%
Sri Lanka	79,8%	20,2%
overig	74,5%	25,5%
totaal	71,9%	28,1%

Bron: ACLIS

Gemiddeld 71,9% van de AMA's was man, een percentage dat iets hoger ligt dan bij het totale aantal asielzoekers (65,7%, zie tabel 2). Hoge percentages vrouwelijke AMA's kwamen uit China, Somalië en Liberia.

Tabel 13: Geboortjaar AMA's in Nederland, 1996-1998

	1978-1979	1980	1981	1982	1983	1984-1998
China	3,4%	19,0%	31,9%	29,0%	11,8%	4,9%
Somalië	5,8%	14,3%	22,7%	24,6%	12,0%	20,7%
Afghanistan	7,3%	22,1%	23,5%	19,9%	10,7%	16,6%
Irak	7,5%	17,2%	29,0%	24,9%	8,5%	12,8%
Sierra Leone	6,5%	20,0%	27,0%	33,5%	9,6%	3,5%
Sudan	6,2%	17,4%	38,4%	27,7%	6,9%	3,3%
Liberia	27,2%	31,5%	22,8%	11,6%	4,6%	2,3%
Guinee	5,5%	7,3%	23,9%	50,5%	10,7%	2,1%
Angola	6,1%	8,1%	17,3%	32,9%	13,9%	21,7%
Sri Lanka	17,7%	23,0%	25,5%	14,4%	10,3%	9,1%
Overig	12,0%	19,0%	27,4%	25,1%	9,1%	7,4%
totaal	8,7%	18,2%	27,2%	26,4%	10,1%	9,4%

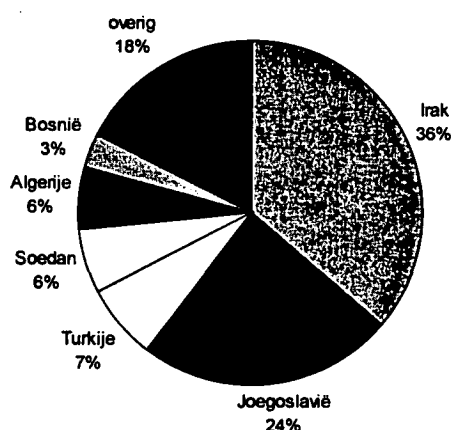
Bron: ACLIS

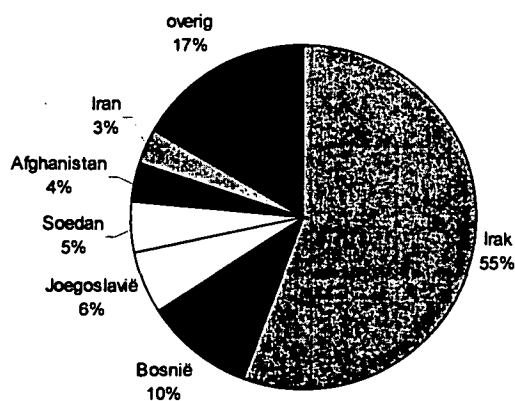
Uit tabel 13 blijkt dat de meeste asielzoekers die zich tussen 1996 en 1998 als AMA lieten registreren (53,6%) in 1981 en 1982 geboren waren.

15 Dienstweigeraars en deserteurs

Een andere bijzondere groep asielzoekers is de groep die aangeeft militaire dienst te hebben geweigerd of uit de strijdkrachten te zijn gedeserteerd. Zoals uit de beide grafieken blijkt waren in de jaren 1996-1998 beide groepen vooral uit Irak afkomstig, van de deserteurs zelfs 55%. Bovendien had 24% van de dienstweigeraars de Joegoslavische nationaliteit.

Uit de volgende tabel blijkt welke omvang de groep dienstweigeraars en deserteurs had ten opzichte van de asielinstroom als geheel.

Figuur 22: Nationaliteit dienstweigeraars-asielzoekers

Figuur 23: Nationaliteit deserteurs-asielzoekers**Tabel 14: Dienstweigeraars en deserteurs als percentage van de asielinstroom, 1996-1998**

	dienstweigeraars	deserteurs	totaal
Irak	4,2%	4,9%	9,2%
Joegoslavië	9,6%	1,8%	11,4%
Bosnië-Hercegovina	1,4%	3,1%	4,5%
Sudan	5,3%	3,2%	8,5%
Turkije	6,1%	0,6%	6,7%
Algerije	8,1%	2,2%	10,4%
Iran	1,1%	1,5%	2,6%
Afghanistan	0,2%	0,4%	0,6%
Rusland	2,4%	2,5%	4,9%
Angola	2,4%	1,3%	3,6%
overig	0,9%	0,6%	1,5%
totaal	2,5%	1,9%	4,5%

Bron: INDIS

Toelichting: Het gaat in deze tabel om percentages van de instroom per nationaliteit.

In totaal bestond 4,5% van de asielzoekers uit personen die aangaven dienstweigeraar of deserteur te zijn. Van de Joegoslavische en Algerijnse asielzoekers behoorde meer dan 10% tot deze groep (voornamelijk als dienstweigeraars), terwijl onder asielzoekers uit Irak betrekkelijk veel deserteurs voorkwamen. Opvallend is het geringe percentage Afghaanse asielzoekers dat tot één van beide groepen behoorde.

16 Status

De volgende tabel geeft een overzicht van de verblijfsstatus van de asielzoekers die in 1996-1998 Nederland zijn ingestroomd. Er is gekozen voor een weergave van de stand van zaken per eind 1998. Sindsdien zijn hierin

veranderingen opgetreden. *Deze tabel is dus niet meer dan een momentopname.*

Tabel 15: Status asielzoekers in Nederland, instroom 1996-1998, per eind 1998

	Irak	Afghanistan	Joegoslavië	Bosnië- Hercegovina	Somalië	overig
A-status	18,1%	21,1%	1,0%	3,8%	0,6%	2,2%
VTV	2,9%	1,9%	1,2%	3,6%	12,5%	6,0%
VTVV	33,1%	26,9%	0,0%	6,7%	16,0%	1,2%
Afwijzing	4,1%	2,3%	18,9%	16,4%	18,7%	28,7%
Dublinclaim	1,5%	1,5%	20,4%	17,3%	1,7%	3,8%
MOB*	5,6%	3,7%	13,5%	13,0%	8,8%	13,5%
Verwijderd*	2,3%	1,4%	9,0%	11,8%	2,1%	15,8%
In behandeling	24,0%	24,2%	22,3%	14,8%	31,3%	21,1%
Overig	1,4%	0,4%	1,8%	1,7%	1,7%	2,1%
Onbekend	7,0%	16,6%	12,0%	11,0%	6,5%	5,6%

	Iran	Sri Lanka	Sudan	Turkije	China	totaal
A-status	8,1%	0,5%	8,2%	2,8%	0,4%	9,0%
VTV	6,0%	2,8%	4,3%	2,4%	28,9%	4,8%
VTVV	0,0%	0,0%	25,9%	0,0%	0,0%	14,0%
Afwijzing	39,9%	30,1%	11,2%	27,6%	23,6%	17,0%
Dublinclaim	1,4%	2,8%	1,7%	14,8%	0,1%	4,7%
MOB*	8,3%	37,6%	3,8%	20,7%	15,5%	10,6%
Verwijderd*	6,4%	9,0%	2,0%	13,1%	6,1%	7,7%
In behandeling	22,3%	13,4%	36,3%	13,5%	24,4%	22,5%
Overig	1,5%	2,6%	0,6%	1,6%	0,7%	1,5%
Onbekend	6,1%	1,1%	6,0%	3,4%	0,3%	8,1%

* Incl. met onbekende bestemming vertrokken en overgedragen Dublinclaimanten.

Bron: INDIS

Gemiddeld was aan 27,9% van de asielzoekers die in 1996-1998 Nederland zijn ingestroomd per eind 1998 een verblijfsstatus (dat is A-status, vtv of vtvv) verleend. Bij drie van de tien belangrijkste herkomstlanden lag de statusverlening ver boven dit gemiddelde: Irak (54,2%), Afghanistan (49,9%) en Sudan (38,4%). Asielzoekers uit Turkije (5,2%), Sri Lanka (3,4%) en Joegoslavië (2,3%) kregen het minst vaak een verblijfsstatus. Het is aan de hand van deze gegevens dus niet mogelijk een eenduidig verband te leggen tussen statusverlening en instroom.

Over de werking van het landgebonden asielbeleid valt op basis van deze tabel toch wel iets te zeggen. De meest verleende status (14,0%) was de vtvv, gevolgd door de A-status (9,0%). Een vtv werd aanmerkelijk minder vaak verleend (4,8%). De meeste landen waarop in de betrokken periode een vtvv-beleid van toepassing was zijn terug te vinden onder de landen met de hoogste instroom, namelijk Irak, Afghanistan, Somalië en Sudan. Van de Bosnische asielzoekers kreeg nog 6,7% een vtvv: voor de Bosniërs die na 1 juni 1997 asiel aanvroegen gold het vtvv-beleid niet meer. A-statusen zijn vooral verleend aan asielzoekers uit Irak en Afghanistan en in mindere mate Iran en Sudan. Verlening van een vtv-humanitair vond vooral plaats aan Chinese en Somalische asielzoekers. Het ging daarbij relatief vaak om ama's:

69,5% van de Chinese asielzoekers met een vtv was ama en 42,1% van de Somalische asielzoekers.

Aanvragen van asielzoekers uit Afghanistan, Irak en, in mindere mate, Sudan werden niet vaak afgewezen, maar die van asielzoekers uit vooral China, Turkije, Sri Lanka en Iran wel. Tegen veel asielzoekers uit Turkije, Bosnië-Herzegovina en Joegoslavië liep op grond van het Schengen-verdrag of de Overeenkomst van Dublin een claim bij een andere EU-lidstaat. Ook gingen veel asielzoekers van die nationaliteiten MOB, wat betekent dat zij met onbekende bestemming vertrokken. Vaak gebeurde dit in het kader van een Schengen- of Dublinclaim. Opvallend is daarnaast het grote aantal asielzoekers uit China en vooral Sri Lanka dat MOB ging. Joegoslavische, Bosnische en Turkse asielzoekers werden ook betrekkelijk vaak verwijderd, evenals, in iets mindere mate, Srilankaanse. Aan het einde van 1998 was 22,5% van alle asielaanvragen nog in eerste aanleg in behandeling.

17 Conclusie

De matrix geeft aan in welke mate asielzoekers uit de tien belangrijkste herkomstlanden van het 'gemiddelde' beeld afwijken. In werkelijkheid bestaat de 'gemiddelde' asielzoeker natuurlijk niet. Toch kan aan de hand van deze matrix worden afgelezen, hoe groepen asielzoekers van bepaalde nationaliteiten zich onderscheiden van elkaar en van het gemiddelde totaalbeeld. Met '+' wordt bedoeld, dat het genoemde kenmerk opvallend vaak voorkomt, met '-' dat het opvallend weinig voorkomt (wat dus niet wil zeggen dat het steeds om meer dan wel minder dan de helft van die asielzoekers gaat).

Over Somalische asielzoekers blijkt uit de matrix bijvoorbeeld, dat onder hen relatief veel vrouwen voorkomen, dat de gehuwde mannen relatief vaak alleen reizen, dat er relatief veel ama's bij zijn, relatief veel ongeschoolden en asielzoekers zonder beroepservaring, relatief weinig die in de landbouw werkzaam waren geweest en relatief veel die uit de hoofdstad (Mogadishu) afkomstig waren. Srilankaanse asielzoekers daarentegen waren relatief vaak ongehuwd, relatief weinig ongeschoold, maar vaak met een middelbare opleiding, relatief veel in de landbouw werkzaam en afkomstig uit één etnische groep (Tamils) en één regio (Jaffna).

In het algemeen blijkt dat asielzoekers vaak uit etnische minderheden afkomstig waren. Van de tien belangrijkste herkomstlanden gold dat alleen niet voor Somalië, Iran, Sudan, China en, een geval apart, Bosnië-Herzegovina. Ook, en dat hing nauw samen met de etnische afkomst, waren veel asielzoekers uit één bepaalde regio afkomstig. Wanneer etnische minderheden het beeld niet overheersten, waren asielzoekers vaak uit de hoofdstad van hun land van herkomst afkomstig.

Op dit beeld bestonden enkele uitzonderingen:

- Afghanistan: wel een etnische minderheid (Tajiken), maar afkomstig uit de hoofdstad (Kabul);
- Bosnië-Herzegovina: wel één overheersende etnische groep (de Bosnische moslims), maar dat is geen minderheid; ook niet uit één regio in het bijzonder afkomstig – al zouden uit de Republika Srpska afkomstige Bosnische moslims bij terugkeer wél een minderheid vormen;

profiel asielzoekers 1996-1998	Irak	Afghanistan	Joegoslavië	Bosnië	Somalië	Iran	Sri Lanka	Sudan	Turkije	China
aantal mannen	+							+	+	
aantal vrouwen	-	+		+	+			-		
gehuwde mannen	+	+	-				-	-		-
gehuwde vrouwen	+	+					-			-
alleenreizende gehuwde mannen	+		-	-	+					+
geboren na 1980					+					+
alleenstaande minderjarigen (AMA's)	-	-	-	-	+	-		+		+
geen opleiding					+	-	-		+	
lager onderwijs						-				+
middelbaar onderwijs						+	+			-
universitair onderwijs	+	+					-	+		-
geen beroep uitgeoefend	-				+	-				+
militaire beroepen		+	-		-		-		-	-
dienstweigeraars	+	-	+		-		-	+		-
werkzaam bij overheid	+	+				+		+		-
werkzaam in landbouw		-	+		-	-	+	+	+	
etnische minderheid overheersend	+	+	+				+		+	
afkomstig uit één regio	+		+				+		+	+
afkomstig uit hoofdstad		+			+	+		+		

- China: geen etnische minderheid, wel overwegend afkomstig uit enkele kustprovincies (Zhejiang en Fujian).

Hieruit blijkt wel dat het buitengewoon moeilijk is algemene uitspraken te doen over asielzoekers. De samenstelling van de asielinstroom weerspiegelt op een of andere manier steeds een specifieke situatie in het land van herkomst. Om een verband te leggen tussen dat land van herkomst en de asielinstroom in Nederland zijn in de eerste plaats gegevens over (het verloop van) de eigenlijke migratiestromen nodig, die verder gaan dan de doelstelling van deze analyse. Wel weerspiegelt het gedifferentieerde karakter van de asielinstroom in Nederland het belang van het landgebonden asielbeleid, zoals al blijkt uit de belangrijke plaats die vtv-landen in de analyse innemen. Een eenduidig verband tussen instroom en statusverlening is evenwel niet te leggen.

Sinds 1998 verschenen WODC-onderzoeksnotities

08/07/2013 15:04 033

1998/1	Stalking; slachtoffers, daders en maatregelen tegen deze vorm van belagen
<i>N.J. Baas</i>	1999/7	Eén jaar 'Koppelingswet' in de praktijk; tussenrapportage over de implementatie en het eerste uitvoeringsjaar
<i>O. Etman, J. Korpel</i>
1998/2	Organisatie van de recherchefunctie; een inventarisatie in de 25 regiokorpsen
<i>M. Kruissink, C. Verwers, N. Dijkhoff</i>	2000/1	Effectiviteit van sanctieprogramma's: bouwstenen voor een toetsingskader; een literatuuronderzoek
<i>EM.Th. Beenackers</i>
1998/3	Twee halen, ...; over de prijs van meervoudig beroep op gesubsidieerde rechtsbijstand
<i>W.M.E.H. Beijers, A. Klijn, J. van der Schaaf, G. Paulides</i>	2000/2	Motieven van asielzoekers om naar Nederland te komen; verslag van een expert meeting
<i>C. Bijleveld, A.P. Taselaar</i>
1998/4	Strafrechtelijke opvang verslaafden (SOV); een literatuurverkenning naar voor de SOV relevante ervaringen met onvrijwillig geplaatste justitiabele verslaafden in binnen- en buitenland
<i>N.J. Baas</i>	2000/3	De sturing en controle van de politie in het Franse en Nederlandse vooronderzoek in strafzaken
<i>P.A.M. Verrest</i>
1998/5	Ontwikkelingen van de jeugdcriminaliteit: periode 1980-1996; een tussentijds verslag
<i>P.H. van der Laan, A.A.M. Essers, G.L.A.M. Huijbregts, E.C. Spaans</i>	2000/4	Werklast versnelling handelszaken
<i>R.J.J. Eshuis, M.N. van Es</i>
1998/6	Bijzondere verhoormethoden; een literatuurverkenning
<i>EM.Th. Beenackers</i>	2000/5	Cameratoezicht in het publieke domein in EU-landen
<i>B. Meijer</i>
1999/1	Justitie in de buurt; een evaluatie van vier experimenten
<i>F. Luyckx, M. Grapendaal</i>	2000/6	Recidive na verblijf in een JBI; een vervolgstudie naar de geregistreerde criminaliteit onder jongeren uit een justitiële behandelinstelling
<i>N. van der Heiden-Attema, B.S.J. Wartna</i>
1999/2	Recidive-onderzoek in Nederland; een overzicht van Nederlands onderzoek naar hernieuwd crimineel gedrag
<i>B.S.J. Wartna</i>		
1999/3	Kwaliteitssystemen voor de rechtspreekende macht; een internationale verkenning
<i>N.J. Baas, E. Niemeijer</i>		
1999/4	Informal Value Transfer Systems and Criminal Organizations; a study into so-called underground banking networks
<i>Prof. Nikos Passas</i>		
1999/5	Ontkennende en bekende verdachten; over de proceshouding van verdachten van strafzaken tijdens het politieverhoor
<i>B.S.J. Wartna, W.M.E.H. Beijers, A.A.M. Essers</i>		
1999/6	Bandopname van het nader gehoor
<i>U. Aron, F. Heide</i>		